

AİLE ÇALIŞTAYI

Küresel Tehditler Karşısında Aile

Sonuç Raporu

BÜYÜK AİLE
P L A T F O R M U

İSTANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİ

2 5 K A S I M 2 0 2 3

İstanbul Aile Vakfı Yayınları Yayın No: 3
İstanbul Kasım 2023

Mizanpaj-Tasarım
Ahmet Duman

ISBN
978-605-72048-2-0

Adres: Beylerbeyi Mahallesi, Cennet Camii Yolu Sokak, No:13 Üsküdar/İstanbul
Tel: 0 850 308 3193 / **e-posta:** bilgi@isavak.org

www.istanbulailevakfi.org

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	5
MODERATÖRLER VE RAPORTÖRLER.....	9
AÇILIŞ KONUŞMALARI	11
Ali Rıza Arslan	13
Prof. Dr. Gülfettin Çelik.....	17
Yücel Arzen Hacıoğulları.....	19
Prof. Dr. Ruhi Ersoy.....	21
Davut Gül	27
AÇILIŞ OTURUMU.....	29
Doç. Dr. Turgay Şirin.....	31
1. OTURUM - Küresel Tehditler Karşısında Çocuklar ve Gençler.....	35
1. Küresel Tehditler Karşısında Çocuklar ve Gençler.....	37
1.1 LGBT Propagandası Mecraları, Yöntemler, Etkileri.....	37
1.1.2 Öneriler.....	42
1.2 Akran Zorbalığı	46
1.2.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	46
1.2.2 Öneriler.....	47
1.3 Aile, Kimlik ve Değerler	48
1.3.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	48
1.3.2 Öneriler.....	50
1.4 Bağımlılık (Madde Bağımlılığı, Dijital Bağımlılık vb.).....	52
1.4.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	52
1.4.2 Öneriler	53
2. OTURUM - Küresel Tehditler Karşısında Evlilik Müessesesi	55
2. Küresel Tehditler Karşısında Evlilik Müessesesi.....	57
2.1 Gençlerin Evliliğe Bakışı ve Karşılaşılan Sorunlar	57
2.1.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	57
2.1.2 Öneriler.....	60
2.2 Küresel Değişim Karşısında Ebeveyn Roller ve Yeni Aile Profili.....	62

2.2.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	62
2.2.2 Öneriler	63
2.3 Evlilik ve Boşanma Süreçleri	65
2.3.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	65
2.3.2 Öneriler	65
2.4 Aile İçi Sorunlar ve Çözüm Yaklaşımları	66
2.4.1 Genel Durum (Durum Tespiti)	66
2.4.2 Öneriler	67
3. OTURUM - Küresel Tehditler Karşısında Toplumsal Yapı ve Demografi.....	69
3. Küresel Tehditler Karşısında Toplumsal Yapı ve Demografi	71
3.1 Aile İstatistikleri	71
3.1.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	71
3.1.2 Öneriler	72
3.2 Şehirleşme ve Aile.....	72
3.2.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	73
3.2.2 Öneriler	73
3.3 Toplumsal Cinsiyet İdeolojisi.....	74
3.3.1 Genel Durum (Durum Tespiti).....	74
3.3.2 Öneriler	75
3.4 Yaşlılık ve Yaşlıların Karşılaştığı Yeni Sorunlar	76
3.4.1 Genel Durum (Durum Tespiti)	76
3.4.2 Öneriler	76
SONUÇ BİLDİRGESİ	79
ÇALIŞTAYDAN KARELER	85

TAKDİM

Ailenin ihyası için ve ailenin ifsadının önlenmesi için büyük bir gayretle çalışan İstanbul Aile Vakfı; milli bir dava şuuruyla, ailenin bir beka meselesi olduğu bilinciyle, yaşadığımız toplumun, ümmetin ve insanlığın hayrı için imkânlarını seferber etmeye gayret gösteren müstesna bir sivil toplum kuruluşudur. Bu bilinçle, toplumun temel meseleleri konusunda oluşturulan ihtisas grupları marifetiyle düzenlediğimiz, yayınlar, eğitimler, toplantılar, bireyle ve grupta danışmanlık çalışmaları, odak grup çalışmaları, sempozyumlar ve çalıştaylar gibi pek çok faaliyetle, aileyle ilgili konuları masaya yatırıyor, uzmanları bir araya getirerek çözüm teklifleri hazırlıyor gece gündüz demeden çalışıyoruz.

Daha önce İstanbul'da düzenlediğimiz I. Uluslararası Aile Sempozyumu'ndan sonra bu yıl 25 Kasım 2023 Cumartesi tarihinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi-Kuzey Kampüsü'nde "Küresel Tehditler Karşısında Aile Çalıştayı" icra edilmiştir. Bu çalıştayda küresel meydan okumalar karşısında çocukların, kadınların, gençlerin, evlilik müessesesinin, yaşlıların, erkeklerin vb. toplumu ve aileyi oluşturan unsurların nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya kaldıklarını alanında uzman kimselerle masaya yatırılmıştır. 2022 ve 2023 yıllarında yapmış olduğumuz çalışmalar doğrultusunda çalıştayda ailenin maruz kaldığı küresel tehditlerin masaya yatırılmasına karar verilmiş ve çalıştayın gündemi de "Küresel Tehditler Karşısında Aile" olarak belirlenmiştir.

Çalıştayda "Küresel Tehditler Karşısında Aile" meselesi farklı açılardan ele alınmıştır. Çocuk ve genç, evlilik müessesesi, toplumsal yapı ve demografi gibi konular üzerine yapılan komisyon toplantılarına araştırmacılar, akademisyenler, yazarlar, sanatçılar, medya mensupları, eğitimciler, iş insanları, sporcular, hukukçular ve aile meselesine gönül vermiş olan şahsiyetler katkı sağlamıştır.

Çalıştay saat 09.00 itibariyle başlamış, gün içinde toplamda 1 açılış oturumu, 3 ana

oturum ve 1 kapanış oturumu ile saat 19.00’da çalıştay tamamlanmıştır. Oturumlarda 8 masada toplam 96 kişi ile gerçekleştirilen çalıştayda oturum ana başlıkları ve alt başlıkları çerçevesinde kendilerine sunulan konularla ilgili mevcut durumu nasıl değerlendirdikleri, sorunun gelecekte nereye evrileceği ile ilgili fikirleri ve çözüm önerileri, “Mevcut Sorunlar, Etkileri / Gelecek Projeksiyonu / Çözüm Önerileri” yönergesi doğrultusunda görüşleri sorulmuş ve kaydedilmiştir. Katılımcıların haricinde her masada medeniyet üniversitesi akademisyenlerinden oluşan bire moderatör ve çalıştay için özel eğitim verilen raportörler görev almışlardır.

Çalıştayda ilk oturumda “Küresel Tehditler Karşısında Çocuk ve Gençler” ana başlığı altında, Cinsiyet Yönelimleri (Temel Kavramlar) ve Cinsiyet Disforisi; LGBT Propagandası Mecraları, Yöntemleri, Etkileri; Akran Zorbacılığı; Aile, Kimlik ve Değerler; Bağımlılık (Madde Bağımlılığı, Dijital Bağımlılık vb.) alt başlıkları altında müzakereler yürütülmüş, katılımcıların görüşleri raporlanmıştır. İkinci oturumda “Küresel Tehditler Karşısında Evlilik Müessesesi” ana başlığı altında, “Gençlerin Evliliğe Bakışı ve Karşılaşılan Sorunlar; Küresel Değişim Karşısında Ebeveyn Roller ve Yeni Aile Profili; Aile İçi Sorunlar, İletişim ve Kuşak Çatışması; Evlilik ve Boşanma Süreçleri; Aile Sorunları ve Çözüm Yaklaşımları” alt başlıkları incelenmiştir. Üçüncü ve son oturumda ise “Küresel Tehditler Karşısında Toplumsal Yapı ve Demografi” başlığı altında “Aile İstatistikleri; Şehirleşme ve Aile; Toplumsal Cinsiyet İdeolojisi; Küresel Tehditler Karşısında Kadın ve Erkek; Yaşlılık ve yaşlıların karşılaştığı yeni sorunlar” gibi konular ele alınmıştır.

Ailenin söylem, bilinç ve kurum olarak küresel tehditler karşısında yaşadığı sorunları, değişimleri ve çözüm önerilerini tartışmayı; bu konuda çalışma yapan herkesi ve karar vericileri harekete teşvik etmeye yönelik ihtiyaç duyulan bilgi ve fikirlerin üretimine katkı sağlamayı amaçlayan toplantının açılışı, İstanbul Valisi Davut Gül, 28. Dönem Milletvekili ve sanatçı Yücel Arzen Hacıoğulları, 26. ve 27. Dönem Milletvekili Prof. Dr. Ruhi Ersoy, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Gülfettin Çelik, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Saffet Köse, Çalıştay Başkanı Doç. Dr. Turgay Şirin ve İstanbul Aile Vakfı Başkanı Ali Rıza Arslan’ın katılımlarıyla gerçekleştirildi.

Açılış konuşmasında Vali Gül, suçla mücadelede ilk akla gelen önlemin güvenlik unsurlarını arttırılması olsa da aslında yapılacak ilk önlemin ailenin güçlendirilmesi olması gerektiğini belirtti. Vali Gül sözlerine şöyle devam etti:

“Böylesi etkinlikler yoluyla, aileyi toplumun merkezine yerleştiren anlayışla aile merkezlerini güçlendirmeli ve niteliklerini artırmalıyız. Aile güçlenecek, suç oranı düşecek. Aile güçlenecek, toplum güçlenecek. Aile güçlenecek, devlet güçlenecek.”

Katılımcılara seslenen Milletvekili ve sanatçı Yücel Arzen Hacıoğulları ise kültür-sanat camiasındaki propaganda ve dayatmaların norm yıkıcı etkilerine değindi. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren Hollywood yapımlarının içerdiği alt metinlerin milli şuurları ve kültürel değerleri tahrip ettiğini vurgulayan Hacıoğulları şöyle konuştu:

“Ailesiz insan, medeniyet oluşturamaz ve inşa edemez. Medeniyetin özü ailedir. Ne yapmaya çalışıyorlar bize? 2000 yılından beri Hollywood, zihinlerimize saldırı gerçekleştiriyor. Ailenin yıkılmaya çalışıldığı çok farklı bir dönemde yaşıyoruz ve bu dönemde algılarımız yönetilmeye çalışılıyor. Müzikte ve sinemanın alt metinlerinde aile parçalanmak istiyor. Her bireyi bir ticarethane olarak gören kapitalizm, insan üzerinden aile değerlerine saldırıyor.”

26. ve 27. Dönem Milletvekili Prof. Dr. Ruhi Ersoy, devlet ve sivil toplumun el ele vererek çalışmasının önemine değinerek sözlerine başladı. Medeniyetimizin kökeninde aile kurumunun önemini vurgulayan Ersoy, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Medeniyetimizde yer alan ‘Devlet Ana’ metaforunda, vatan anadır, devlet babadır. Bunların çocukları ise millettir. Boydan başlayarak aile merkezli, aileden millete, millettten milli devlete, milli devletten tüm bu sorunlara insanlığın ufkunda ilaç olma niyetindeyse, değerlerimizin dertleriyle dertlenmek zorundayız. Ülkemizin gelişimindeki tüm politikaları; teknolojiden enerjiye, eğitimden sağlığa kültürümüz ve medeniyet ölçeği içerisinde değerlendirerek sorunlara çözüm aranması gerekmektedir. ‘İl gider, töre kalır’ sözü çok önemlidir. Töre kalırsa, yeniden devlet olur. Törenin temelinde aile, ailenin temelinde ise ana vardır.”

Çalıştay açılış oturumunda şahsım tarafından TÜİK başta olmak üzere kamu kurumlarının ve İstanbul Aile Vakfı’nın yaptığı bilimsel araştırmaları sunulmuştur. Çalıştayın gerekçesine ve akademik açıdan önemine değinilen konuşmada, komisyon başlıkları hakkında güncel veriler katılımcılarla paylaşılmıştır. Katılımcıların katkılarının ve bu gibi bilimsel toplantıların çok önemli olduğunun vurgulandığı konuşmada, bu çalıştay sonunda bilimsel bir rapor hazırlanacağı ve sonuçların kamuoyu ile paylaşılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak ailenin tüm unsurlarıyla küresel tehditler karşısında yaşadığı sorunları, değişimleri ve çözüm önerilerini tartışmayı; bu konuda toplumun tüm unsurlarını harekete teşvik etmeye yönelik ihtiyaç duyulan bilginin üretimine katkı sağlamayı amaçlayan ve 8 ayrı masada ve uzman ekiple yaklaşık 120 seçkin insanın katkılarıyla gerçekleşen bu çalıştayın bizlere ve kamuoyuna yeni bakış açıları kazandıracığına yürekten inanıyorum. Şu an elinizde bulunan sonuç raporu bu çalışmanın somut halini ifade etmektedir.

Çalışmada emeği geçen ve desteğini esirgemeyen, başta İstanbul Medeniyet Üniversitesi'ne ve onun kıymetli rektörü Sn. Prof. Dr. Gülfettin Çelik Beyefendi'ye; çalışmaya destek veren üniversitemizin kıymetli hocalarına ve öğrencilerine; İstanbul Aile Vakfı Başkanı Sn. Ali Rıza Arslan'a, İstanbul Aile Vakfı Mütevelli heyet başkanı Sn. Sami Yılmaz'a; İstanbul Aile Vakfı'nın değerli mütevelli heyeti ve yönetim kurulu üyeleri ile gece gündüz demeden bu çalıştayın hazırlanmasında emeği geçen İstanbul Aile Vakfı'nın kıymetli çalışanlarına ve gönüllülerine, çalıştay icra komitesine; çalışmaya uzak yakın demeden davetimize icabet edip gelen kıymetli katılımcılarımıza ve misafirlerimize en kalbi teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Çalıştayımızın başta ülkemize, milletimize, gençliğe, ailelerimize ve bütün insanlığa faydalı sonuçlara vesile olmasını niyaz ediyorum.

Doç. Dr. Turgay Şirin
Çalıştay Başkanı

MODERATÖRLER VE RAPORTÖRLER

Hidayet Erdoğan	Moderatör
Hüseyin Emin Sert (Dr.)	Moderatör
Muhammet Esat Altıntaş (Doç. Dr.)	Moderatör
Numan Turan (Dr.)	Moderatör
Ömer Kemal Buhari (Dr.)	Moderatör
Özge Enez (Dr.)	Moderatör
Salih İnci (Prof. Dr.)	Moderatör

Ahmet Sarihan	Raportör
Bera Alkap	Raportör
Emirhan Şahin	Raportör
Enes Güvenilir	Raportör
Kerem Kaan Demir	Raportör
Kuzey Dikmen	Raportör
Sinan Ahmet Yalçinkaya	Raportör
Süleyman Ramazanov	Raportör

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Ali Rıza Arslan

İstanbul Aile Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Gülfettin Çelik

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü

Yücel Arzen Hacıoğulları

Sanatçı, AK Parti 28. Dönem Milletvekili

Prof. Dr. Ruhi Ersoy

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Başdanışmanı

Davut Gül

İstanbul Valisi

AÇILIŞ KONUŞMASI

Ali Rıza Arslan

İstanbul Aile Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

Sayın Valim,

Sayın Milletvekillerim,

Sayın Rektörüm,

Yüksek yargının ve kamu kurumlarımızın değerli temsilcileri,

Değerli Çalıştay Düzenleme ve Bilim Kurulu üyeleri,

Değerli hocalarımız, sivil toplum kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, saygıdeğer hanımefendiler beyefendiler;

İstanbul Aile Vakfı olarak, İstanbul Medeniyet Üniversitesi ortaklığında gerçekleştirdiğimiz ve sık sık dikkat çektiğimiz *Küresel Tehditler Karşısında Aile* başlıklı çalıştayımızı teşekkürle buyurmanızdan dolayı hepinize kalbi teşekkürlerimi sunuyorum. Hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Değerli katılımcılar,

Anayasamızın 41. maddesinde de vurgulandığı üzere “Aile, Türk toplumunun temelidir.” Bu doğrultuda devletin ve toplumun korunması, şüphesiz ki aileyi korumakla mümkündür. Bununla birlikte ailenin korunmasının evrensel bir insan hakkı olduğu ve devletin aileyi korumakla yükümlü olduğu bilinmektedir. Bu sebeple İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi “Aile, toplumun, doğal ve temel

unsurudur, toplum ve devlet tarafından korunma hakkına sahiptir” hükmünü haizdir. Toplumun en temel ve doğal birimi olan ailenin korunması milletimizin bekası, devlet ve toplumun sürdürülebilirliği, insan haklarının korunup geliştirilmesi için elzemdir. Yine Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde ailenin, toplumun en temel birimi olduğu ve tüm üyelerinin, özellikle de çocukların, gelişmeleri ve esenlikleri için doğal ortamı oluşturduğu ifade edilmiştir. Bunun sonucu olarak her kişi ailenin korunmasını toplumu oluşturan her birim ve kurumdan en önemlisi de devletten talep etme hakkına sahiptir. Aile gibi özel bir kuruma yönelik gerçekleştirilecek olan hak ihlalleri, şiddet, istismar ve aile değerlerini yok etmeye yönelik her türlü ifsat faaliyetlerine fırsat verilmemesi, toplumdan ve devletten beklenen bir sorumluluktur. Daha açık bir ifadeyle bizlere ve devletimize düşen; bu ilkelere güçlü ve etkin uygulamalarla yanıt vermektir.

Değerli katılımcılar,

Bilindiği üzere kadim bir medeniyet geçmişine ve bu medeniyetin inşa ettiği kadim değerler manzumesine sahibiz. İftihar ettiğimiz bu medeniyet adalet, mesuliyet ve aile medeniyetidir. Bu kadim değerlerimiz güçlü bir aileyi, güçlü aile ise güçlü bir toplumu beraberinde getirmiştir.

Ancak son dönemde, küreselleşmenin etkisiyle toplumsal değerlerimiz büyük bir erozyonla karşı karşıyadır. Değerlerimizin yitirilmesi, aile kurumunda bir krize yol açmaktadır. Bu kriz, global bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa müktesebatına uyum çerçevesinde atılan adımlar, bugün aile yapımızda büyük problemlere kapı açmaktadır. Güçlü aile yapısını tahrip etmeye yönelik saldırılar düzenleyen küresel odaklar, çarpık ve marjinal toplumsal ilişki biçimlerini birçok araç ile dayatmaktadır. Sözde özgürlükçü ve “heteronormatif aile rollerini yıkacağız” hezeyanları ile hareket edenler, insanımızı kimlik krizlerine, toplumumuzu ise çözülmeye sürüklemektedir.

Değerli Katılımcılar,

Son günlerde dünya genelinde görülmüştür ki; Batı hegemonyasının ileri sürdüğü evrensel ilke ve değer iddiaları çökmüştür. Bugün karşı karşıya kaldığımız saldırıları bertaraf etmek ve bir medeniyet hamlesi yapmak için yeni bir insan hakları girişimi gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu doğrultuda atılacak adımların temeli ise aileyi ve nesilleri korumakla mümkün olabilir. Sürdürülebilir bir kalkınma ve sürdürülebilir toplum hedefleri ancak sürdürülebilir sağlıklı ve güçlü aile ile mümkün olacaktır.

Sözlerimi hitama erdirirken çalıştayımıza iştirak eden tüm katılımcılarımıza ve bu çalıştayın düzenlenmesinde emeği geçen tüm kurullarımıza ve ekip üyelerimize, şahsım ve İstanbul Aile Vakfı adına teşekkür ediyorum, çalıştayımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Gülfettin Çelik

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü

Sayın Valim,
Sayın Vekillerim,
Saygı Vali Yardımcım,
Sayın Vakıf Başkanım,
Çok Değerli Hazirun,

Son dönemlerde televizyon reklamları, özellikle dikkati çeken bir konudur. Gündemi takip ettiğimde genellikle satış ve pazarlama odaklı olduğunu görüyorum. Yeni ürünleri satın almaya teşvik eden reklamlar dikkat çekiyor. Modern dünya sistemi, üretim, pazarlama ve tüketim gibi üç temel konuda bazı ilerlemeler kaydetmiş gibi görünüyor. Üretim açısından ciddi bir sorun olmadığı gözüküyor. Doğal kaynaklar ve insan faktörüyle bir üretim modeli oluşturuldu. Günümüzde dünya genelinde 100 trilyon doları aşan bir üretim kapasitesi bulunuyor.

Bunun ötesinde paylaşım konusunda ise sorunlar var. Ancak bundan daha da ciddi bir sorunun tüketim olduğunu düşünüyorum. Dünya, üretim ve temel ihtiyaçların ötesinde gereksiz şeylerin üretildiği bir döngüye sıkışmış durumda. Ana gündemimizin üretim ve paylaşım yerine tüketim olduğu kanaatindeyim. Egemen sistem, tüketimi sürekli teşvik

ederek yeni pazarlar açmayı tercih ediyor fakat var olanı korumak konusunda umursamaz davranıyor.

Devlet, toplum, insanlar, aileler, canlılar ve doğal çevre konusunda duyarlı ortamlar elbette var ancak egemen yapı bunu desteklemiyor gibi görünüyor. Aile konusu da bu bağlamda öne çıkıyor. Ailede yaşanan zorluklar konuşuluyor ancak çözüm odaklı yeni mekanizmaların konuşulması ve kurulması gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle İstanbul Aile Vakfı'nın bu yönde attığı adımları takdirle karşılıyorum.

İhtisas alanlarına yönelmek artık daha önemli hale geliyor. İstanbul Aile Vakfı da bu alanda faaliyet gösteren vakıflardan birisi. Aileye doğrudan rehberlik yapmaya odaklanmış bir vakıf. Bu nedenle onlarla birlikte olmaktan memnuniyet duyuyoruz.

Biz İstanbul Medeniyet Üniversitesi olarak adımızdan da anlaşılacağı üzere toplumla iç içe olmayı amaçlayan bir kurumuz. Aileyi temel alarak insan doğasını korumayı hedefleyen bu tür faaliyetlerin içinde yer almayı istiyoruz. Bu bağlamda ilgili diğer kamu ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmaya hazırız.

Daha önce Sosyopark gibi büyük projelerde yer aldık. Bu çerçevede, sadece rektörlük olarak değil, öğrencilerimiz ve akademisyenlerimizle her aşamada bu tür ortamlarda var olacağımızı belirtmek istiyorum.

Tekrardan hepiniz hoş geldiniz. Saygılarımı sunuyor, Aile Çalıştayı'nın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Yücel Arzen Hacıoğulları

Sanatçı, AK Parti 28. Dönem Milletvekili

Değerli Katılımcılar;

Geçtiğimiz günlerde bir konsere gittim. Konser için gittiğim her yerde ekiple beraber bir müze ziyaretimiz olur. Benim için müzeler, yanlış bir tarih algısı merkezleridir. Müzeler, yanlış bir insan, yanlış bir tarih tanımı içerse de ben orada yerleştirilen her bir argümanı kendi zihnimde başka bir tanımlamayla yeni bir müzeye dönüştürüyorum ve bu oyunu seviyorum.

Batı, tarihi yazıyla başlatıyor. Roland Barthes'in bir sözünü hatırlayalım: "Batı bir yazı uygarlığıdır." Dolayısıyla Yontma Taş Devri, Cilalı Taş Devri dönemine ait ürünlerde insan, toprağı henüz ekip biçmediği için, toprağı deneyimleyemediği için bir kültürün ürünü olmadığı kabul edilir. Oysa toprakla ilişkiye girmeye başladığında coğrafya insana şekil veriyor. Sezai Karakoç'un insanın toprakla imtihanının simgesi olarak Hz. Adem'i görmesi bu yüzdendir.

İnsan toprakla ilişkiye girdiğinde bir aileye ihtiyaç hasıl oluyor. Ailenin gerekliliği buradan

başlıyor. Sıfırın bire, birin binlere dönüşüp bir medeniyet oluşturmasının temel gücü ailedir. Ailesiz insan, toprağın üzerinde duramaz. Ailesiz bir insan, medeniyet oluşturamaz, inşa edemez.

Peki ne yapmaya çalışıyorlar bize? 2000 yılından beri Hollywood, sürekli bir başka algı ile zihinlerimizi zehirliyor. Matrix, Yüzüklerin Efendisi, Harry Potter gibi filmler bunların bazılarıdır. Bütün o filmlerde her zaman insanların barış içerisinde yaşadığını, sonra bir başka gücün peyda olup o farklı kültürlerle sahip insanları kendisine itaat etmeye zorladığı sahnelenmektedir. Nedir peki o güç? Bu güç Batı için bir kral anlamı taşır. Bu inanış bizim Allah inancımızla uyuşmamaktadır. Batı'nın "God" olarak tanımladığı güç ile bizim inandığımız "Allah" birbirinden fazlasıyla farklıdır.

Ailenin yıkılmaya çalışıldığı çok garip bir süreci yaşıyoruz. Hollywood insan algısını fevkalade kullanıyor. 1948 yılında Paris'te yapılan bir ankette, "Paris'i Nazi işgalinden kim kurtardı?" sorusuna cevap olarak tabii olarak Sovyet ordusu denmekteydi. 2018 yılında aynı soru Paris'te tekrar soruluyor. Parislilerin bu seferki cevabı "Amerikan ordusu" oluyor. Hollywood'un etkisini burada da görmekteyiz. Müzikte, sinemanın bütün alt metninde aile hep parçalanmak isteniyor. Çünkü Kapitalizm tek tek her bireyi bir ticarethane olarak tanımlıyor. Kişi üzerinden aile parçalanmak isteniyor. Fakat biz, insana, insan medeniyetine inananlarız. Bu sebeple bizler İstanbul Aile Vakfı'nın kıymetini bilmeli, bu kuruma sahip çıkmalıyız.

Bugün müktesebatını paylaşmak üzere burada olan tüm katılımcılara ve davetlilere saygılarımı sunuyorum. Aile Çalıştayı'nın hayırlı ve verimli olmasını temenni ediyorum.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Ruhi Ersoy

Milliyetçi Hareket Partisi

Genel Başkan Başdanışmanı

Kültürden medeniyete doğru uzanan ve tekamülü asırlar boyu süren bir yolculuk vardır. Kültür toplumların iç gelişmesinden, uygarlık ise çeşitli kültürlerin karışmasından doğar, kültür bize amaçları, uygarlık ise araçları verir der Ziya Gökalp (Gökalp 1976: 35; 1913: 23). Kültür, insanın tabiatla yapıp ettikleri; ortaya koyduğu, tabiatla münasebeti, insanın insanla münasebetinin toplamıyla ortaya çıkan bir mefhumdur. Dolayısıyla insanın insanla ve insanın tabiatla olan münasebetlerinin tamamı kültürü oluşturmaktadır. Oğuz'un aktarımına göre UNESCO'nun Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi'nde kültür: "Bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu" olarak tanımlanmıştır (Oğuz 2011: 128). Buradan yola çıkarak kültürün bir kompleks yapı olduğunu, toplumun var oluşunu oluşturan tüm maddi ve manevi temel dinamiklerin kültür kavramı içerisine dahil edilebileceğini söyleyebiliriz. Gelenek ve inançların kültürün oluşumundaki başat işlevi ise asla yadsınamaz bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Baş-

ka bir ifadeyle diğler toplumlarla olan münasebeti ve değerleriyle birlikte kendine ve tabiata ait pratiklerini kendinin dışındaki yaşam pratikleriyle birleştirerek daha üst düşünsel evrene doğru yürüyüşüdür. Sayılı ise Atatürk'ün kültürü toplum faaliyetlerinin tümü olarak ele aldığı gibi, toplumu oluşturan bireylerin çeşitli durumlar karşısında zihinsel bir vaziyet alış; insan zihnini süsleyen bilgi dağarcığının içerdığı ve özellikle, insan zihnindeki özümlemiş ve bütünleşmiş bilgi birikimi olarak da tanımlandığını belirtir (Sayılı 1990: 326).

Türk-İslam kültürünün yolculuğu ise Yenisey Irmağı ve Orhun vadisinde başlar. Türkler Asya coğrafyasında Anav Kültürü'nden (M.Ö. 4000-1000) başlamak üzere Kelteminar, Afanesyovo, Andronovo gibi tarihsel süreci çok eski olan kültür noktaları oluşturmuşlardır. Tarih öncesi dönemlerde kendi kültür dairelerini inşa etmiş olan Türkler, göçer anlayış ve yarı yerleşik esnek devletle birlikte büyük bir coğrafyada söz sahibi olmuş, kendi kültür kodlarını çok uzak coğrafyalara taşımışlardır. Türk kültürünün bu medeniyet yolculuğu içerisinde 150'den fazla devlet 16'dan fazla imparatorluk kurarak ortaya çıktıkları coğrafyanın çok ötesine asırlar içerisinde oluşturduğu kültüre ait değerleri taşımayı başarmışlar ve dünyaya bir söz söyleme, söylem geliştirme hakkına sahip olmuşlardır. Göktürklerden başlamak üzere Osmanlı Devleti'ne kadar Türk kültür anlayışının medeniyet pratiği farklı sahalarda ve farklı dönemlerde her alanda uygulamaya konulmuştur.

Günümüzde Batı Medeniyeti tahakkümü ve etkisi altındaki dünya; savaşlar, yoksulluk, cinsiyetsizlik gibi bazı önemli sorunlarla karşı karşıya bırakılmıştır. Son 200 yıldır savaşların insanları değersizleştirdiği ve önemsizleştirdiği, medeniyet adı altında bir medeniyet krizinin ayak sesleri daha yakından işitilir hale gelmiştir. Bu medeniyet krizine ise yeni söylemlerin, yaşatma temeline sahip bir insan algısının çare olması gerekmektedir. İşte bu buhranlı ve bunalımlı süreçte büyük Türkiye yolculuğunun ortaya koyduğu milletin iradesiyle devletin idaresinin tekamülü ve Türk dünyasıyla ve Türkistan medeniyetiyle birlikte yolculuğunun yansımalarıyla ilgili bir süreç yaşanmaktadır. İşte insanlığın medeniyet krizinden çıkışına vesile olacak, yeni bir anlayışla daha huzurlu bir dünyanın tesis edilmesini mümkün kılacak bir politika yine bu milletin ruh köklerinden ortaya çıkacaktır.

Türklerin yarı yerleşik esnek devlet anlayışında devleti inşa sürecinde kadının çok önemli bir yeri ve rolü vardır. Destanlar devrinden itibaren kadın Türk milletinin

devlet anlayışında mutlaka yerini almış ve etkin olmuştur. Oğuz Kağan'dan Dede Korkut'a kadar millî bilincimizin alt yapısını inşa eden tüm anlatılarda kadın farklı statülerde karşımıza çıkar. Yazılı ve sözlü bütün eserler dikkate alındığında Türklerin kadına önemli ölçüde değer verdiği hem devlet yönetiminde hem de sosyal hayat içerisinde etkin görevlere getirdiği görülmektedir. Türk kültür ve devlet geleneğinde kadınının yeri, tarihsel süreç içerisinde birtakım değişiklikler göstermesine karşın Türk kadını devlet ve toplum içerisinde her dönemde özel bir öneme sahip olmuştur (Acar 2019: 407). Osmanlı'nın mayalanmasında yine bir kadının etkin rolü olduğu görülür; Süleyman Şah'ın Halep yakınlarında şehit olması üzerine Hayme Ana evlatlarını toplayarak meşveret meclisi kurmuştur. Bazı evlatları geri dönmekten bazıları Süleyman Şah'ın kabrinin etrafında yurt tutmaktan bahsederken Ertuğrul Gazi, Kızıl Elma'ya diyerek batıya doğru hedef göstermiştir. Görüldüğü üzere vatan ve ileride dünyanın göreceği cihanşümül devlet bir ananın etrafında mayalanmıştır. Buradan hareketle kadının sadece ailenin inşası ve devamlılığında değil devletin inşasında da önemi anlaşılabilir. Nitekim kadına önem vermek aileye önem vermek, aileye önem vermek ise topluma önem vermek demektir. Devletin bekası için toplumun kültürel ve geleneksel yapısına önem vermek devletler açısından olmazsa olmaz bir anlayıştır (Acar 2019: 407). Türk kültür hayatındaki "Devlet Ana" metaforu da bu anlayışla ortaya çıkmıştır. Medeniyetimizi inşa eden Türk devlet felsefesinin kodlarında devlet anadır, devlet babadır ve ana ve babanın birleşmesidir. Bunu Mustafa Kafalı, vatanın ana, devletin baba, bu ana-babanın çocuklarının da millet olduğunu ifade eder.

Türk kültür ve medeniyetinin nişanesi ve zirvesi ise Osmanlı Devleti olmuştur. Erol Güngör'ün ifadesiyle Osmanlı İmparatorluğu, Beethoven'ın 9. senfonisi gibidir, sekiz tanesi bestelenmiş ama dokuzuncusuyla meşhur olmuştur. Cumhuriyet tecrübemizle birlikte köklerimize dönme, Türk tarih ve kültürünü yeniden inşa etme sürecine girilmiştir. Bu süreci bugün de devam ettirme azmi ve gayreti devam etmektedir. Her ne kadar türlü sıkıntılar karşımıza çıkmış, içeriden ve dışarıdan çeşitli müdahaleler gelmişse de milletin iradesiyle devletin idaresini bütünlüştürülmesi gayesine ulaşılmıştır. Devletler her ne kadar kendi teknolojik ürünlerini yapsa da enerji politikasında sıfır bağımsız enerjisini üreten bir ülke konumu da gelse de bunları değerlerle birlikte taçlandırabilecek bir eğitim-kültür programına ve aileyle temelli bir medeniyet iddiasına sahip değilse hiçbir anlamı ol-

mayacaktır. Bu sebeple devletlerin medeniyet inşa etme ve dünyaya bir söylem geliştirme iddiaları varsa muhakkak millî enerji, millî teknoloji, millî eğitim ve millî kültür politikalarını birlikte ve uyumlu bir biçimde yürütme zorunluluğu vardır. Bu unsurlar arasındaki uyumlu politikalar geleceğin inşası sürecinde çok önemli katkılar sunacak, bilinçli nesillerin yetişmesine katkı sunacaktır. Kendi değerlerini, tarihini, sözlü ve yazılı kültür ürünlerini kısacası kendini var eden bütün kültürel unsurlara sahip bir mühendis, pilot, öğretmen, doktor ülkesinin varlığına ve geleceğine daha çok fayda sağlayacaktır. Kültürel değerlerine hakim olan meslek gruplarını yetiştirmek devletin öncelikli ve önemli işleri arasındadır.

Teknolojinin bütün hızıyla ilerlediği, endüstri 4.0, toplum 5.0 kavramlarının tartışıldığı bir ortamda teknoloji-kültür ilişkisi, üzerinde önemle durulması gereken bir alan olarak karşımızdadır. Zihinlerin, beyinlerin teknoloji odaklı inşa edildiği, bilişim çağının tüm hızıyla sürdüğü bu asırda ruhların inşası geride mi kalıyor? Tamamen mekanik, kendi ruh köklerinden kopmuş, geçmişinden bîhaber bir insanlık medeniyet tasavvurumuza kâfi gelebilir mi? Bu konuyla ilgili çıkacak dijital bağımlılıktan, dijitalleşme ile birlikte kurumlarımızın, ailemizin, değerlerimizin eş zamanlı tartışılıp sorunlarına çözüm üreten sağaltma metotları için sosyologların, gönül insanlarının, bilim insanlarının ve düşünürlerin fikir ve eleştirileri desteklemeli ve teşvik edilmelidir. Bu sağaltma metotlarının etkin kullanımı toplumsal huzurun varlığı ve teknolojinin olumsuz etkilerinin azaltılması açısından önem teşkil etmektedir.

Sosyal bilimlerde disiplinlerarasılığın önemi çok büyüktür. Ortaya nitelikli ve toplum yararına ürünler ortaya koymayı önemseyen akademik müktesebata sahip kişilere ihtiyaç vardır. İyi bir sosyal bilimci hangi ihtisas alanında olursa olsun disiplinler arası okuma yetisine sahip olması en önemli ihtiyaçlardan biridir. Çünkü modernite akademi ve akademik camiyayı tasnif etti, derledi, herkesi bir alanın sözcüsü ve uzmanı yaptı. Geçmiş medeniyet anlayışımızın önemli yapı taşlarından olan münevverlere bu manada yeniden ihtiyaç hasıl olmuştur. Münevverlerin yetişebilmesi, uzmanlıkların entelektüel ve aydın sorumluluğuna tekâmül edebilmesi için çeşitlenmesi ve disiplinlerarasılığa yeniden dönüşmesi gerekmektedir. Bireysel çabalardan ziyade aynı zamanda devletin kurumlarının da bu konuyla ilgili gerekli çalışmaları yapması kaçınılmaz bir gerçektir. Bu bağlamda Türkiye’de

Millî Eğitim, Aile, Gençlik ve Spor, Kültür Bakanlığı gibi ilgili kurumlar ele alınması gereken öncelikli konulara birlikte eş zamanlı yaklaşım durum tespit etmek durumundadır. Kurumlar arası yapılacak ortak toplantı ve alınan kararlar neticesinde yapılacak faaliyetler teknoloji-kültür meselesinin olumsuz çıktılar elde etmesinin önüne geçecektir. Tüm illerimizde ya da merkezî yönetim birimlerimizde temel meselelerde o yerleşim yerindeki halkın ve özellikle genç nüfusun ne durumda olduğu istişare mekanizmasıyla ortak bir çözüm yolu ve anlayışı geliştirerek rekabet etmeden çözüm yolları aranmalıdır.

Yarı yerleşik esnek devlet anlayışının tezahürü olarak Asya coğrafyasına uzun yıllar egemen olan Göktürkler Orhun Vadisi'nde dikilen Bilge Kağan Yazıtı'nda: *“Ey Türk, üste gök çökmedikçe, altta yağız yer delinmedikçe, senin ilini töreni kim bozabilir? Ey Türk, Çin'in ipekli kumaşlarına, beyaz tenli kadınlarına inanıp içine doğru gittin. Eğer bunu böyle yaparsan ilini kaybedersin, onunla kalmaz töreni, kaybedersin.”* demektedir. Törenin yani yüzyıllar içerisinde damıtılarak süzülüp gelen devlet anlayışının var olması yeniden devlet teşekkülünün oluşmasını sağlar. Devletin yıkılması üzerine yeniden devlet kurma potansiyelinin var olması töreye bağlıdır. Törenin temelinde ise aile vardır, budunun temelinde aile vardır, ailenin temelinde de ana vardır, kadın vardır. Asya'dan Anadolu'ya kesintisiz uzanan bu sürecin medeniyet sürecinde Anadolu coğrafyasında Selçuklu, Osmanlı ve devamında modern Türkiye Cumhuriyeti vardır. Modern Türkiye Cumhuriyeti şu an dijitalleşme ve endüstri 4.0 ile beraber kültürün yeni bir problem alanıyla karşı karşıya kaldığı gerçeği bulunmaktadır. İşte bu durumu tespit etmek, teşhis etmek ve detaylarını ortaya koymak meselenin birinci aşaması olarak görünmektedir. Bu durumla ilgili bir devlet politikası belirlemek bu meselenin ikinci aşamasını teşkil etmektedir. Üçüncü aşamada ise politikaların uygulama pratiğinde rol model teşkil edecek örneklerle beraber aile kurumunu yaşatabilecek pratiklere ihtiyaç vardır. Aile mi toplumu inşa eder yoksa toplumun temel görünüşleri ve yaşam pratikleri içindeki aileyi mi ortaya çıkartır sorusundan hareketle “aile” mefhumuna gösterilecek en azamî önem gösterilmelidir. Mevcut tablodan anlaşılıyor ki; yaşanan toplumsal pratiklerin toplamından etkilenen ve aile gibi görünen, çok kısa sürelerde ayrılma ihtiyacı duyan o kutsal kurumun mehabeti konusunda eksik bir anlayışla bir yolculuk yapıldığı ortada duran acı bir gerçektir. O açıdan yeniden aile kurumunun ehemmiyeti, varlığını, aile kurma adaylarına verilecek şuur

aileden anne babadan başlamaktadır. Diğer taraftan sivil toplum kuruluşlarının ve devletin bu konudaki sorumlulukları ise çok daha büyüktür. Ailenin var olması ve aile kurumunun devam etmesi devletlerin varlığındaki en temel amillerden biri ve en önemlisidir. Geçmişinde ciddi tecrübelerle sahip Türk kültürünün ailenin varlığı hususundaki kültürel kodlarının yok olmasına ve yok edilmesine müsaade edilmemeli, yeni kuşakların bu şuur ve bilinçle yetişmesine yönelik kurumların uyum içerisindeki olacağı yapıcı politikalar üretilmelidir.

KAYNAKÇA

- ACAR, H. (2019). Türk Kültür ve Devlet Geleneğinde Kadın. İnsan Ve İnsan, 6(21), 395-411.
<https://doi.org/10.29224/insanveinsan.536610>
- OĞUZ, E. S. (2011). Toplum bilimlerinde kültür kavramı. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 28(2).
- SAYILI, A. (1990). Atatürk ve Millî Kültürümüz. Erdem, 6(17), 325-350.
- Ziya Gökalp. Türkçülüğün Esasları, İstanbul 1976.
- Ziya Gökalp, Türkleşmek, İslamlaşmak. Muasırlaşmak, İstanbul 1913.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Davut Gül

İstanbul Valisi

Öncelikle bizi bir araya getiren başta İstanbul Aile Vakfı başta olmak üzere, bu çalışmaya destek veren İstanbul Medeniyet Üniversitesi'ne ve katılımlarıyla bizlere güç katan her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Aile, en büyük sermayemizdir. Aile, hiçbir zaman tek bir açıdan değerlendirilmemelidir. Günümüzde aile meselesi ele alındığında, genellikle kadına yönelik şiddet hususu ele alınmaktadır. Açıkçası aile meselesine yönelik tek taraflı bu bakış açısını doğru bulmaktayım. Bizim medeniyet değerlerimizde kadına, erkeğe, çocuğa ve de her türlü canlıya yönelik şiddet kabul edilmezdir. Dolayısıyla şiddetin her türüsünü bertaraf edecek işler yapmamız gerekmektedir.

Özellikle çekirdek aileye sıkışıp, büyük aileyi kaybetmemizle beraber çeşitli sorunlarımız ortaya çıktı. Yaşlıların tek başına kalması, çocukların babaanne, anneanne ve diğer büyüklerin sevgisinden uzak kalması bu sorunların başında yer almaktadır. Ülkemizde doğum oranlarımız maalesef iyi bir seviyede değil. Çocuk sayısı azalıyor. Nüfusun kendini koruyabilmesi için en az doğum oranının 2,3 ve üzeri olması lazım iken ne yazık ki bu oran ülkemizde 2'nin altında. Bu durum, nüfusumuzun azaldığı ve yaşlandığı anlamına

gelmektedir. Nüfusumuzun yaşlanmasıyla birlikte aile de zayıflıyor, aile zayıfladıkça ise devlet zayıflamaya yüz tutar. Bizim en büyük gücümüz, beşeri sermayemizdir. Bu anlamda nüfus, en büyük gücümüzdür.

Diğer bir sorunumuz da doğumların sezeryanla olmasıdır. Sezaryanla doğumların özellikle özel hastanelerde %60, %70'lere kadar çıktığını görüyoruz. Bu da bizi çekirdek ailenin oluşması yönünde bir sonuca götürüyor.

Avrupa'da ve Amerika'da sık sık gördüğümüz evsizlerin ve buna benzer toplumu bozmaya yönelik diğer oluşumların ortaya çıktığına şahit oluyoruz. Biz ise sorunların farkındayız. Bu sorunlara karşı birtakım çalışmalar sürdürüyoruz. Özellikle Cumhurbaşkanımızın liderliğinde gençlerin kolay evlenebilmesi için önemli adımlar atıldı. Bu meclisteki milletvekillerimizin desteğiyle başladı.

Aileyi güçlendirmek için gerek yerel yönetimlerin gerek kaymakamlıkların, valiliklerin, sivil toplum kuruluşlarının, aile danışmanlık merkezlerinin altyapılarının güçlendirilmesiyle, müktesebatlarının derinleştirilmesiyle aileye yönelik çalışmaların yapılması son derece önemlidir. Bizler de İstanbul'da aileye yönelik çalışmaların yapılması için hayırseverleri, sivil toplum kuruluşlarını her zaman bir araya getirmeye ve aileyi toplumun merkezine yerleştirmeye yönelik çalışmaları sürdüreceğiz.

Aile güçlenecek, bağımlılıktan kurtulacağız, suç oranları düşecek, devletimiz milletimiz güçlenecek. Bunu yapabilir miyiz? Elbette yapabiliriz. İstanbul bu konuda örnek olmaya gayret gösteriyor. Bu vesileyle, haftanın tatil gününde çocuğunuzu bırakarak, eşinizi bırakarak buraya gelmeniz burada bilginizi, birikiminizi bizlere aktarıyor olmanız çok kıymetli. İnanıyorum ki bunun sonucunda çıkacak raporları hem bizler hem yetkili idareler olabildiğince hayata geçirmeye çalışacaklardır. Ben bir kez daha her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyor toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

AÇILIŞ OTURUMU

Doç. Dr. Turgay Şirin
Çalıştay Başkanı

AÇILIŞ OTURUMU

Doç. Dr. Turgay Şirin

Akademisyen, Çalıştay Başkanı

Saygıdeğer Katılımcılar, Değerli Konuklar, Sayın Başkan, Hanımefendiler ve Beyefendiler, Aile Çalıştayı, hayati bir meseleyi tahlil etmek, bu hususta düşüncelerimizi paylaşmak ve çözüm stratejileri geliştirmek amacını taşımaktadır. Günümüzde ailenin, sosyal yapıdaki temel birimi teşkil ettiği gerçeği, bu toplantının ana fikrini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesi sorumluluğunu vurgulamak için bir araya gelmiş bulunmaktayız. İstanbul Aile Vakfı olarak, küresel düzeyde yaşanan değişim ve dönüşümler karşısında aile kurumunun taşıdığı kıymetin ne kadar büyük ve savunulması gereken bir değer olduğuna olan inancımızı yineliyoruz.

“Aile” kavramı, geçmişten günümüze birçok zorluğa ve değişime karşı direnç göstermiş olsa da bugün karşı karşıya olduğu tehditler hiçbir zaman bu kadar büyük olmamıştı. Küresel akımlar, özellikle ABD ve Avrupa’dan yayılarak tüm dünyayı etkisi altına alan LGBT propagandası ve dayatmaları, aile müessesesini ciddi şekilde tehdit etmektedir. Bu propagandanın etkisiyle gençlerde ani başlangıçlı cinsiyet disforileri artmakta, toplumsal dengeler bozulmakta ve aile kurumu zayıflatılmaktadır.

İstanbul Aile Vakfı olarak yaptığımız araştırmalar ve elde ettiğimiz veriler, dijital platformlardan sosyal medyaya, akademiden iş dünyasına kadar her alanda LGBT propagandasına sıkça rastlandığını göstermektedir. Eylül 2021’de İstanbul Aile Vakfı tarafın-

dan yapılan bir araştırmada, Netflix'in Türkiye özelindeki 93 yapımda 300 LGBT karakter tespit edilmiştir. Özellikle genç nesiller arasında bu propagandanın etkisinin arttığına dair verilere ulaşmış bulunmaktayız. Bu durum, ailenin toplum için ne kadar kritik bir role sahip olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

2021 yılında İstanbul Aile Vakfı ve Sabahattin Zaim niversitesi ortaklığında gerçekleştiren *Türkiye'de Cinsiyet Algısı Araştırması* sonuçlarına göre 18-24 yaş grubunda %35,3'lk kısım eşcinselliğin doğuştan geldiğini ve doğal olduğunu düşünmektedir (Yıldız, Yıldırım 2022; 7).

Aile, bir toplumun temel taşıdır ve toplumsal düzenin devamlılığı için vazgeçilmez bir unsurdur. Aile kurumu korunduğunda, toplum güvende olacaktır. Ancak, aile değerlerine yapılan saldırılar, toplumsal düzeni sarsmakta ve genç nesiller üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Nüfusun yaşlanma eğiliminde olduğu bir dönemde, aile kurumunun ne kadar önemli olduğunu vurgulamak adına bazı istatistikleri incelemek faydalı olacaktır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre, Türkiye'de 2008 yılında 4 kişi olan ortalama hane halkı büyüklüğünün, azalma eğilimi göstererek 2022 yılında 3,17 kişiye dşmştir (TÜİK 2022; 49683; 1). Yine 2021 Türkiye Aile Yapısı araştırmasına göre evli, eşi ölmüş ve boşanmış bireylerin ilk evlenme yaşları incelendiğinde, ilk evliliklerin %36,9'unun 20-24 yaş aralığında, %23,5'inin 25-29 yaş aralığında ve %16,5'inin 18-19 yaş aralığında gerçekleştiği grlmştir (TÜİK 2021; 45814; 2).

Birleşmiş Milletler dünya nüfus tahminlerine göre 2022 yılı için dünya nüfusunun 7 milyar 975 milyon 105 bin 156 kişi, yaşlı nüfusun ise 782 milyon 998 bin 642 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Bu tahminlere göre dünya nüfusunun %9,8'ini yaşlı nüfus oluşturmaktadır. En yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %29,9 ile Japonya, %24,1 ile İtalya ve %23,3 ile Finlandiya olduğu görülmektedir. Türkiye, 184 lke arasında 66. sırada yer almaktadır (TÜİK 2022; 49683; 3).

Aile yapılarındaki küçülme, toplumsal yapı üzerinde önemli değerlişimlere neden olmaktadır. Bu durum, genellikle evlenme ve boşanma verileri üzerinden analiz edilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 Evlenme ve Boşanma verilerine baktığımızda, kaba evlenme hızının son 10 yılda 1,13 azalarak 6,76'ya gerilediğini, kaba boşanma hızının ise 0,49 artarak 2,13'e yükseldiğini görmekteyiz (TÜİK 2022; 49437; 1).

Verilere dayanarak evlenmeyi düşünmeme sebepleri cinsiyet temelinde incelendiğinde, her iki cinsiyette de önemli bir faktörün eğitim hayatına öncelik verme olduğu belirlenmiştir. Erkekler için eğitim hayatına öncelik verme ardından en yaygın evlenmeyi düşünmeme nedenleri sırasıyla %22,5'lik oranla yeterli maddi kazanca sahip olmamanın ve %11,2'lik oranla iş güvencesinin eksikliğinin olduğu gözlemlenmiştir. Kadınlar için ise eğitim hayatına öncelik verme sonrasında en önemli evlenmeyi düşünmeme nedenleri sırasıyla %11,5'lik oranla sağlık sorunları ve %11,1'lik oranla uygun bir eşi adayıyla karşı-

laşmanın zorluğu olarak belirlenmiştir (TÜİK 2022; 49813; 4-5). Bu veriler, bireylerin evlilik tercihlerini şekillendiren dinamiklerin karmaşıklığını vurgulamakta ve aynı zamanda toplumsal değişimlerin bu tercihleri nasıl etkilediğini anlamamıza olanak tanımaktadır.

Günümüzde, gençler arasında bir diğer yaygın ve ciddi bir sorun olarak öne çıkan akran zorbalığı da toplumun temel yapı taşlarından biri olan aile içinde ve okul ortamlarında önemli bir sorun haline gelmiştir. Akran zorbalığı, çağdaş toplumlarda gençler arasında yaygın ve ciddi bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın 2018 (PISA) Raporu, bu sorunun boyutlarına dair önemli bir perspektif sunarak öğrencilerin %24'ünün aylık düzenli olarak akran zorbalığına maruz kaldığını ortaya koymaktadır (Özbek, Taneri 2022; 214). Bu durum, gençler üzerindeki etkilerini değerlendirmek üzere aile içi ve okul içi şiddetin incelenmesini gerektirmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 verilerine göre, 2007-2008 döneminde iller arası göç eden nüfus oranı %3,18 iken, bu oran yıllar içinde dalgalanarak 2022'de %3,27'ye yükselmiştir. Diğer bir deyişle, 2022 yılında Türkiye'de 2 milyon 791 bin 156 kişi göç etmiştir. Bu göç eden nüfusun %47,9'u erkeklerden, %52,1'i ise kadınlardan oluşmaktadır (TÜİK 2022; 49727; 1). Bu durum, ailelerin ve bireylerin yaşadıkları bölgelerdeki sosyal yapının ve aile bağlarının nasıl etkilendiğini anlamak açısından önem arz etmektedir.

Göç, aileler üzerinde önemli bir etki bırakmaktadır. Kentlerin sosyal dokusunun göçle birlikte değişmesi, aile içindeki dinamikleri dönüştürmekte ve çeşitli zorlukları beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda gerçekleştirilecek çalışmalar, göçle gelen aileleri desteklemek ve entegrasyon süreçlerini geliştirmek açısından büyük öneme sahiptir.

Ekonomik zorluklar, şiddet ve göç gibi olgular, aileleri etkileyerek bu zorluklarla başa çıkma mekanizmalarını sınyarak aile dinamiklerini etkilemektedir. Bu bağlamda, bugün burada bir araya gelmemizin temel amacı, aile kurumunu koruma, destekleme ve gelecek nesillere sağlıklı bir toplum bırakma çabalarına katkı sağlamaktır.

Toplumumuzun temel değerlerine sahip çıkmak, aile kurumunu korumak ve geleceği sağlam temeller üzerine inşa etmek amacıyla, iş birliği içinde çalışmamız gerekmektedir. İstanbul Aile Vakfı olarak, bu çalıştayın sadece aileye verdiğimiz önemi vurgulamakla kalmayıp aynı zamanda aile müessesesini koruma ve güçlendirme adına yapıcı çözümler üretme amacını taşıdığını belirtmek isteriz.

Bu duygu ve düşüncelerle, katılımlarınızdan dolayı teşekkür eder, çalıştayın verimli geçmesini dilerim. Teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

ÖZBEK Özlem Yeşim, TANERİ Pervin Oya, Çocuklarda Zorbalık Davranışları, Kaygı ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Çankırı 2022.

YILDIZ Recep, YILDIRIM Ergün, Türkiye’de Cinsiyet Algısı Araştırması, İstanbul Aile Vakfı, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul 2022.

TÜİK, Adrese dayalı Nüfus Kayıt Sistemi – İstatistiklerle Aile 2022, Sayı: 49683, 15 Mayıs 2023.

- Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021, Sayı: 45814, 1 Nisan 2022.
- İstatistiklerle Aile 2022, Sayı: 49683, 17 Mart 2022.
- Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2023, sayı: 49437, 24 Şubat 2023.
- Aile Yapısı Araştırması 2022, sayı: 49813, 01 Nisan 2022.
- İl Göç İstatistikleri 2022, sayı: 49727, 14 Ağustos 2023.

1. OTURUM

KÜRESEL TEHDİTLER KARŞISINDA ÇOCUKLAR VE GENÇLER

1. Küresel Tehditler Karşısında Çocuklar ve Gençler

Çalıştayın başlangıç oturumunda “Küresel Tehditler Karşısında Çocuklar ve Gençler” başlığı katılımcılar tarafından ele alındı. Çocuklar ve gençler, bugünün ve geleceğin yapı taşlarıdır. Bu oturumda saygıdeğer katılımcılarımızın kıymetli katkılarıyla, çocuklarımızın ve gençlerimizin karşı karşıya kaldığı tehditlerin daha iyi anlaşılıp analiz edilmesi, bu tehditlere karşı farkındalık oluşturulması ve en önemli bunlara karşı mücadelede adım adım pratik stratejilerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.1 LGBT Propagandası Mecraları, Yöntemler, Etkileri

LGBT Propaganda ve Dayatması, akran zorbalığı, alkol-madde kullanım bozukluğu, kumar bağımlılığı, pornografi bağımlılığı, ekran bağımlılığı, aileye yönelen saldırılarla gelen kimlik ve değer karmaşası çocukları ve gençleri derinden etkilemektedir. Onların bu zorlu süreçte güçlenmelerine, değerler manzumesini muhafaza etmelerine ve dünyaya olumlu katkılar yapmalarına yardımcı olduğunda, medeniyetimizin temeli olan ailenin güçlü geleceğini inşa etmek adına da büyük adımlar atılabilir.

Aileyi hedef alan küresel tehditlerin başında gelenlerden biri olan LGBT Propaganda ve Dayatması, öncelikle çocuklar ve gençler olmak üzere toplumun her kesimini ve tüm normlarını tehdit etmektedir. Akademi, eğitim, hukuk, kültür-sanat, medya, iş dünyası, spor başta olmak üzere birçok alanda bu propaganda ve dayatma insanları etkisi altına almaktadır. “İnsan hakları, kadın hakları, çocuk hakları” gibi toplumun neredeyse tamamının ortak hassasiyeti olan konular istismar edilerek LGBT lobisinin propaganda faaliyetleri için meşruiyet zemini olarak kullanılmaktadır. ABD ve bazı Batı ülkelerinde, cinsiyet değiştirme yaşı ilkökul çağına kadar düşmüş durumdadır. Tüm bunlara karşı duran, insani ve mesleki etiklerini muhafaza eden insanlar ise buldukları camialardan dışlanmaktadır. Bu bakımdan çalıştayın bu oturumu, şiddeti her geçen gün artan bir tehdidin ülkemizdeki durumunu, gelecek projeksiyonunu ve buna karşı pratik, etkili çözüm önerilerini derlemek üzere oluşturulmuştur.

1.1.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Amerika’da yapılan bir araştırmada liseli kız öğrenciler arasında LGBT’ye destek oranı %20’ye ulaşmış durumda. Ancak 30 yaş ve üzerinde benzer bir artış yok. Benzer tabloyu bugün ülkemiz dahil olmak üzere birçok ülkede görebilmekteyiz. Genç yaş

gruplarında, diğer yaş gruplarına göre LGBT'yi desteklemede istatistiksel olarak net bir fark ile artış söz konusudur.

- LGBT Dayatması'nın başlıca mağdurlarından olan kültür-sanat camiası, LGBT'ye desteğini bildirmek durumunda kalıyor. Bu desteği göstermeyen veyahut LGBT Dayatması'na karşı duran isimler ise buldukları camiadan dışlanıyorlar. Dolayısıyla toplumun takip ettiği kültür-sanat dünyasındaki isimlerin LGBT'ye destek paylaşımları, toplumu da etkilemektedir.
- LGBT dernekleri, sürekli kendilerini mağdur olarak gösteriyorlar ve bu bağlamda Anayasa'ya madde eklenmesini istiyorlar. Küçük çocukların zihinlerine saldıran bu lobinin, propaganda ve dayatmalarına yönelik en ufak söylemde yaptığı mağdur edebiyatına karşı dikkatli olunması gerekmektedir.
- Aileye yönelik en büyük tehdit, cinsiyetsizlik ideolojisidir. "Toplumsal cinsiyet eşitliği" adı altında okullarda öğrencilere LGBT güzelleme yapıyor, bu nedenle aileler çocuklarını okula göndermek istemiyorlar.
- Son yıllarda LGBT destekçisi dernek ve kurum sayısı artmış durumda. Çünkü LGBT ve cinsiyetsizlik ideolojisi savunucu sivil toplum kuruluşları yurt dışından çok yüksek miktarda fon alabiliyorlar.
- Ülkemizdeki belirli hastanelerde cinsiyet değişimi talepleri artmakta. Cinsiyet değişikliği operasyonları az değil, ancak abartılı düzeyde de değil. Fakat ne yazık ki son zamanlarda bu operasyonların merdiven altı kliniklerde de gerçekleştiğine de şahit olunmakta.
- Kore dizilerinin ve K-pop gruplarının takip edilme oranındaki artış, LGBT yaşam tarzının yaygınlaşmasında da artış sağlamaktadır. Bu dizilerdeki ve müzik gruplarındaki kişiler, herhangi bir cinsiyet görüntüsünü taşımamaya özen gösteren ve çoğunlukla da eşcinsel yaşam tarzını takipçilerine sunan kişiler. Nitekim bu dizilerin temasında da eşcinsel yaşam tarzı çokça işlenmektedir.
- Sosyal medya fenomenlerin aracılığıyla eşcinsel rol modeller oluşturulmaya çalışılıyor. Bu bakımdan sosyal medya, LGBT Propagandası'nın en etkili aracı konumundadır.
- Özellikle büyük giyim firmaları, LGBT'ye destek veriyor. Bu desteği, ürünlerine de yan-

sıtıyorlar. Sözde Onur Ayı'na özel seriler, çocuklara hatta bebeklere yönelik LGBT temalı giysiler üretiliyorlar. Maalesef bazı Türk firmalarının da LGBT yaşam tarzının propagandasını yapan reklamlar yaptığı görülmektedir.

- LGBT ile ilgili çocuklar, ebeveynlerine soru sorduklarında ebeveynler nasıl cevap vereceklerini bilmiyorlar. Çünkü LGBT Propaganda ve Dayatması, her geçen gün farklı alanlarda karşımıza çıkıyor.
- Eşcinsel yaşam tarzının ve cinsiyetsizlik ideolojisinin toplumlara propaganda ve dayatma ile aşılarmaya çalışıldığı aşıkardır. Son bir yılda ülkemizde, bu propagandaya karşı ciddi bir farkındalık gelişmiştir.
- Batı ülkelerindeki yükseköğretim kurumlarında, cinsiyetsizlik ideolojisinin altına dolurabilmek için çok yoğun çalışmalar yürütülüyor. Bu durum, Türkiye'deki üniversitelere de sirayet etti. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersleri yapılıyor, bazı hocalar öğrencilerini LGBT savunucusu perspektiften bir tez yazmaya veya çalışma hazırlamaya zorluyor, LGBT kulüpleri kuruluyor, LGBT aktivistleri okullara konuşmacı olarak getiriliyor.
- LGBT lobisi, propagandasını özellikle 18 yaş altı çocuklara yöneliyor. Sosyal medya platformlarının algoritması ile çocuklara ve gençlere yoğun bir LGBT Propagandası mevcut durumdayken bu propagandanın asıl hedefi olmayan yetişkinler ise çocukların ve gençlerin nelerle karşılaştığını görmeyebiliyor, durumdan habersiz kalıyorlar.
- Batı ülkelerinde cinsiyet değiştirme yaşı ilkökul çağına inmiş durumda. Henüz 4-5 yaşındaki çocuklar cinsiyet değiştirilip rol model olarak öne çıkarılıyor. Bunun adı açık ve net şekilde çocuk istismarıdır. Bu ameliyatları ülkemizde de yaygınlaştırmaya çalışıyorlar maalesef.
- Eşcinsel yaşam tarzının getirdiği fizyolojik, psikolojik problemlerin üzeri örtülüyor. Gerçekleri ortaya koyan bilimsel çalışmalar, kasıtlı şekilde göz ardı ediliyor. Bunların anlatıldığı içerikler, sosyal medya platformlarında hızlıca sansürleniyor. Bunun bir sonucu olarak da; başta gençler olmak üzere insanlarımız, sağlıklı bilgi edinemiyor.
- LGBT Propaganda ve Dayatması ile mücadelede görünürlük büyük bir sorun durumunda. LGBT lobisi tarafından linç edilmekten ve dışta bırakılmaktan tedirginlik duyan kişiler, bu meselede isimlerinin geçmesini istemiyor.

- Medeniyetimiz, sekülerizmin etkisi altına girdikçe kavram üretmez hale geldi. Bu kavram üretmeyişi, sürekli yeni kavramlarla insanların önüne çıkan ve iyi niyetli kavramları suistimal eden LGBT lobisi karşısında zayıf kalmaya neden oluyor. Bize sevimli gelen kavramlar üzerinden bir zemin hazırlanıp meşrulaştırılmaya çalışılıyor.
- İnsanlığın geleceği, ne yazık ki özgürlükten çok zihinsel bir esaret içerisinde görünmektedir. Yaratıcının yerine insanı koyan bir kurgunun içerisinde yaşanmaktadır.
- Bizim ilmimizden istifade edip onunla bizim aleyhimize çalışmalar yapılıyor. Toplum sevimli ve içten gelen kavramlarla veyahut toplumun ortak hassasiyetini dile getiren kavramların suistimal edilmesiyle LGBT Propagandası sürdürülmektedir.
- Yapay aromalı ürünler, bazı temizlik malzemelerinin insan biyolojisine etkisi de bu konuda oldukça önemlidir. Bu ürünler, insanın hormonal yapısında bozulmalara neden olmaktadır.
- LGBT lobisi, özellikle Kürt çocuklar, Kürt gençler ve göçmenler üzerinde çalışıyor. Van ve Diyarbakır, LGBT derneklerinin Doğu'daki iki odak noktasıdır.
- LGBT Propagandası, kişinin hem kendisine hem ailesine hem de topluma ve insanlığa karşı yabancılaşmasına neden olmaktadır.
- Kültürel değerlerden uzak bir neslin yetişmesi, bu sorunun yayılmasında önemli etkenlerden biridir. Kendi medeniyetinin kavramlarına aşına olmayan insanlar, arkası belirsiz süslü ithal kavramlara esir düşmektedir.
- Cinsel kimlik gelişiminin önemli bir parçası da oyunlar ve oyuncaklardır. Bu durum, ailenin temel görevi olarak karşımıza çıkmıştır. Ancak çocukların dijitalde karşılaştığı bazı oyunlar, youtuber oyuncular (gamerlar), çizgi diziler/filmler bu gelişimi sağlıklı ilerletmemektedir.
- Günümüzde başta medya aracılığıyla olmak üzere LGBT Propagandası bir virüs gibi yayılıyor. Hollywood yıldızları ve geniş bütçeli yapımlarla izletilen bu içerikler, toplumları etki altında bırakmaktadır.
- Cinsel kimlik karmaşası, genellikle ergenlik öncesi dönemde ortaya çıkıyor. Aile içi rollerinin silindiği, baba otoritesinin yok edildiği, kadın-erkek rollerinin karmaşıklaş-

tığı bir aile dinamiğinde çocuklar ebeveynleri ile sağlıklı bir özdeşim kuramama ve bunun getirisi olarak da cinsel kimlik gelişimini tamamlayamama ile karşılaşmaya başladılar.

- Cinsiyet değiştirme sürecinde aileler ve insanlar, bu ameliyatlara mecbur bırakılıyor. İnsanlar ve aileler, yardım için başvurduğunda bunun hiçbir çözümünün olmadığı söylenerek kişiye cinsiyetsizleştirilen ilaçlar veriyorlar. Hatta bu operasyonların çocuklar üzerinde bile yürütüldüğüne yakın zamanda kamuoyu şahit oldu. Hâlâ birçok çocuk, hastanelerde sıra bekliyor. Hormonlar ile müdahale ediyorlar ve çocukları birçok altına yatırıyorlar. Bu ameliyatlara yapan kurul üyesi doktorların da LGBT savunucusu ve destekçisi olduğu ve etik kuralları hiçe saydığı görülebilmektedir.
- Sinema, dizi-film platformları, sosyal medya başta olmak üzere tüm medya unsurları, LGBT Propaganda ve Dayatması'nın en yoğun olduğu mecra haline gelmiştir. Youtube Kids başta olmak üzere çocuklara özel olduğu belirtilen birçok medya alanı da bu propagandanın aracılığını yapmaktadır.
- Çeşitli ülkelerde, üniversite kürsülerinde, örgütler ve dernekler ile üzerinde çok ciddi yoğunlaşılan ve bilim ile alakası olmadığı halde «bilimsel» başlığı altında sunulmaya çalışılan bir LGBT Dayatması ile karşı karşıyayız. Bunlar Batı destekli yapılmaktadır, Batı'da yetiştirilen aktivistler ülkemizde rahatlıkla LGBT Propagandası yapabilmektedir. Örneğin bu yıl içerisinde ülkemizdeki bazı LGBT derneklerine, İsviçre'den 1 milyon doların üzerinde bağış yapılmıştır.
- Bunlara ek olarak üretilen "feminizm" kavramı üzerinden toplumun kadın haklarına olan hassasiyeti sömürülerek erkek düşmanı ve devlet düşmanı bir kadın cephesi oluşturulmaya çalışılıyor. LGBT lobisi, "modernizm, özgürlük, çağdaşlık" gibi kavramları çarpıtarak yer edinmeye uğraşiyor. Bu bakımdan LGBT Propaganda ve Dayatması'nın ülkemize yöneltilen sosyokültürel bir saldırı olduğunu söylemek mümkündür.
- Geniş aile profilini kaybetmek, birçok sorunu beraberinde getirmektedir.
- LGBT Propagandası başta medya ve sinema ile kültür-sanat alanlarını ve bu alanlar vasıtasıyla toplumu hedef almaktadır. Nitekim bu sektörde yer alan insanlar bu propaganda ve dayatmayı normalleştirmiştir.
- Büyük barolarda LGBT komisyonları kurulmaya başladı. Mevcut komisyonlarda da

hukuksal alt zemin oluşturmak için kavramsallaştırmaya gidilmektedir. LGBT lobisinin hukuki mevzuatlardaki kavramsallaştırmalarına çok dikkat edilmelidir. Toplum için oldukça ideal görünen veyahut toplumun büyük kesiminin ortak kanaatte bulunduğu (kadın hakları, çocuk hakları gibi) konuları kendilerine kalkan olarak kullanarak propaganda ve dayatma sürdürmektedirler.

- LGBT Propaganda ve Dayatması ile insanları bireyselleştirme, cinsiyetsizleştirme ve sonunda "devlet" ve "millet" kavramlarını ortadan kaldırma amacı güdülmektedir.
- Çocuk kitaplarında cinsiyetsizlik ideolojisine ve LGBT Propagandası'na maalesef sık rastlanmaktadır.
- Mevcut propaganda ve dayatma ile gidişata göre; LGBT yaşam tarzı küresel olarak yaygınlaşmaya devam etmektedir.

1.1.2 Öneriler

- Sosyal medya platformları, devletin daha sıkı kontrolü altında bulunmalıdır.
- RTÜK, daha aktif çalışmalı ve denetimleri artırmalıdır. RTÜK'ün aileyi ve toplumsal değerleri ifsat edici, LGBT Propagandası yapan yapımlara cezalar konusunda daha etkin ve caydırıcı bir rol oynaması gerekmektedir.
- LGBT Propaganda ve Dayatması'na karşı anlatımlar, sadece dini perspektiften değil, genel hatlarıyla ele alınmalıdır.
- Yerli dijital platformlar geliştirilmeli ve LGBT Propagandası'nın taşıyıcısı olmuş platformlara alternatifler oluşturulmalıdır.
- LGBT Propaganda ve Dayatması, dünyada örnekleri olduğu üzere yasaklanmalıdır.
- Kavram ve tanımlar net olmalıdır. Kullanılan kelimelerin anlam dünyası, kültürel kodları doğru yansıtılmalı ve anlaşılmalıdır. LGBT Propaganda ve Dayatması, zannedildiğinden daha büyük bir tehlike ve beka sorunu haline gelmiştir. Bu yapıların arkasındaki küresel güçler ve algoritmalar, aileyi bitirebilecek bir tehlikedir. Mutlaka milli güvenlik konuları arasında yer almalıdır.
- Devlet ve sivil toplum, birlikte hareket ederek çaba göstermelidir.

- Aile ile ilgili kanunlar Anayasa'da daha net ve anlaşılır olmalıdır.
- Aile konusunda söz ve yetki sahipleri, bu konuda net bir tavır sergilemelidir.
- LGBT Propagandası'na karşı duran kurumlar ve platformlar artırılmalıdır.
- Aile bağı güçlendirilmeli ve duygu eğitimi verilmelidir.
- Tanımlayanlar, tanımlananlara galip gelir. LGBT lobisinin kavramları yerine kendi kavramlarımızı geliştirmeli ve kullanmalıyız.
- Babaların-annelerin cinsel kimlik gelişimini sağlamak ve LGBT Propaganda ve Dayatması'ndan çocuklarını korumak üzere görevleri konusunda bilgilendirme yapılmalıdır.
- Çocuk kitapları daha sıkı denetlenmeli ve öğretmenler bu konuda eğitilmelidir.
- Farklı cinsel kimlikli insanlarımıza nefretle yaklaşılmaması, düşmanca tavırlar sergilenmemesi ve nefret söyleminde bulunulmaması gerekir. Çünkü bu tutumlar, bu kişilerin LGBT lobisinin içerisine düşmelerine ve onların elinde militanlaştırılmalarına neden olmaya kadar giden bir sürecin başlangıcıdır.
- Doğru rol modelleri ortaya çıkararak kendi değerlerimizi güçlendirmemiz gerekiyor.
- Küresel tehditlere karşı ulus devleti güçlendirmek gerekir. Cumhuriyet değerlerini ve milli, manevi değerlerimizi çocuklara iletmemiz gerekmektedir.
- Ortak değerlerimiz, ideolojilerden bağımsız olarak öne çıkarılmalıdır.
- Ferdin inşası, evin inşası, medeniyetin inşası önem arz eder. Anne ve babaların, evlilik adaylarının eğitilmesi gerekmektedir.
- Yapay ürünlerdeki hormonal zararlardan kendimizi ve çevremizi muhafaza edebilmek için yerli ve doğal üretime önem vermeliyiz.
- Sosyal medyaya hâkim olacak çalışmalar üretilmelidir. Yazılı ve görsel bilgi üzerinden ilerlenmelidir.
- LGBT Propaganda ve Dayatması'na karşı duran sivil toplum kurumlarının çalışmalarının desteklenmesi gerekmektedir.

- Psikoloji ve psikiyatri alanlarını LGBT Dayatması'ndan ve cinsiyetsizlik ideolojisinden kurtarmamız gerekmektedir. Sağlık hizmetlerinde de bu kişilerin ideolojik tavırların, mesleki ve insani etikten öne çıkması engellenmelidir.
- Bazı psikolojik danışmanlık merkezlerindeki, insanların sözde uzmanlar tarafından LGBT ideolojisine ve eşcinsel yaşam tarzına yönlendirildiği bilinmektedir. İnsanlarımız, psikolojik destek almak için merkez seçerken daha dikkatli olmalıdır.
- Eşcinsel çekimden kendi isteğiyle uzaklaşmak isteyen insanlara alanında uzman isimlerin profesyonel danışmanlık yapmasını sağlayacak güvenilir ve bilim odaklı merkezler kurulmalıdır.
- Modern kavramlar üzerinden kuram oluşturmaya çalışıyoruz ve sonuçsuz kalıyor. Problemlere karşı kendi medeniyetimizi esas alan çözümler ve kuramlar oluşturmamız gerekir.
- Erkeğin ve kadının evlilik ve boşanma sürecinde birbirini ekonomik ve sosyal olarak ezmemesi, bu süreçleri eşit koşullarda yürütmelerinin sağlanması gerekmektedir.
- Aile birliğini güçlendirecek ve topluma her anlamda örnek olacak kaliteli yapımlar hazırlanmalıdır.
- Ergenlik çağındaki gençlerimiz başta olmak üzere gençlerimize cinselliğin de içinde olduğu ahlaki değerlerin doğru öğretilmesi gerekir. Bununla birlikte cinsellik konusunda gençlerin kafalarındaki soru işaretleri giderilmelidir. Çünkü bu konuda aileden ve yetkin kişilerden sağlıklı bilgi alamayan gençler, sorularına güvenilir olmayan yerlerde cevap arayacaklardır.
- Annelerin aileye yönelen tehditler hususunda bilgilendirilmesi çok önemlidir. Bazı anneler, çocuklarını istemeden de olsa bu tehlikeye yönlendiriyorlar.
- LGBT ideolojisinin getirdiği cinsiyetsiz yaşam tarzının doğal ve fitri olmadığını, kişileri biyolojik ve psikolojik olarak birçok probleme sürüklediği gerçeğini daha sık vurgulamak gerekir. Aksine cinsiyetsizlik ideolojisine karşı aileyi ve insan hakkını savunan mücadelenin değerinden bahsetmek gerekir.
- İlk mücadele kavramlar üzerinden verileceği için kendi kavramlarımızı üretmeye ve bir lügat oluşturmaya ihtiyacımız var.

- LGBT Propagandası'nı yürüten derneklerin ve bu derneklerin hukuki boyutunun incelenmesi gerekmektedir.
- Cinsiyetsizlik ideolojisine ve LGBT Propagandası'na dolaylı ya da doğrudan destek veren kuruluşlara caydırıcı yaptırımların uygulanması gerekmektedir.
- Okullarda, çocuk ve gençlerle çalışabilecek sosyal çalışma görevlisi görevlendirilmelidir. Bu kişiler, çocuğu/genci aile içinde değerlendirmeli ve müdahale programını bireysel olarak oluşturarak hem kişinin ailesini hem de sosyal çevresini güçlendirmelidir.
- Eğitim sisteminin bu propagandaya maruz kalmaması için bir önlem alınması gerekiyor. Son dönemde getirilen "Türk Sosyal Hayatında Aile" dersi, bu konuda güzel bir adımdır ancak LGBT Propaganda ve Dayatması'nın toplumumuzun köklerini yıkamaması için sadece bununla kalınmamalıdır.
- LGBT Propaganda ve Dayatması'nın tehlikeleri insanlara anlatılmaya devam edilmeli. Anlatım teknikleri de geliştirilmesi önemlidir. Aksi durumda bazıları, buna karşı çıkanların düşmanlık ile bunu yaptığını düşünme hatasına düşebiliyor.
- Başta TRT olmak üzere bütün televizyon kanalları, yapımlarda topluma rol model olarak tanıttığı oyuncularını seçerken daha hassas davranmalıdır. Aksi durumda rol model olarak tanımlanan kişi ile canlandıran oyuncunun şahsi yaşantısı iç içe geçiyor ve zihinlerde bir karmaşaya neden oluyor.
- Propagandaya karşı en etkili yöntem, propagandanın farkına varmaktır. Gençler, LGBT Propagandası hakkında bilinçlendirilmelidir.
- İlk mecranın kavramlar olduğu söylenebilir. "Eşcinseller" ile "eşcinsellik aktivistleri" birbirinden ayrılmalıdır. Aksi takdirde mağduriyetlerin olması kaçınılmazdır. Nitekim bir kavram yardımcı olunması gereken kişileri ifade ederken diğeri mücadele edilmesi gerekenleri belirtmektedir.
- Türkiye'de birçok aktivist dernek var. Bunların yanı sıra hiçbir resmiyeti olmayan birçok aktivist oluşum da mevcut. Bu konuda detaylı bir listeye ihtiyaç vardır.
- Eşcinsellik konusunda gerçekleri ortaya çıkarana bilimsel araştırmaların sayısı artmalı, tercüme yapılarak Türkçe literatür genişletilmelidir.

- Aile meselesi, yalnızca belirli bir kesimin değil her dünya görüşünden tüm insanlığın meselesidir. Dolayısıyla bu konuda mücadele veren uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütülmelidir.
- Kamu kurumlarının ve devletin desteği önemlidir ancak bu konuda evvela her dünya görüşünden insanlar bir araya gelerek sivil bir mücadele ortaya konulmalıdır.

1.2 Akran Zorbalığı

Akran zorbalığı ve tehditleri, gençlerin psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen ve sağlıklı öğrenme ortamlarını engelleyen çok önemli bir olgudur. Bu tür davranışlara maruz kalmak, çocukların ve gençlerin duygusal iyilik hallerini, özsaygılarını ve öğrenme motivasyonlarını ciddi şekilde olumsuz etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, akran zorbalığının önlenmesi ve gençlerin desteklenmesi, eğitim kurumları ve toplum için kritik öneme sahiptir. Bilinçlendirme, eğitim politikaları ve duyarlılık artırma programları, bu alanda çalışmanın vazgeçilmez unsurlarıdır. Çalıştayın bu oturumunda genel durum tahlil edilmiş, mevcut istatistikler değerlendirilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

1.2.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Akran zorbalığının farklı boyutları bulunmakta: fiziksel, sözel, ilişkisel ve siber zorbalık.
- Zorbalık temelde kurban modeline dayanmaktadır.
- Özellikle küçük çocuklar, kendini ifade etmek için şiddeti tercih edebiliyor.
- Ailelerin benmerkezci çocuklar yetiştirmek istemeleri, bu konuda sorunlara yol açabilmektedir.
- Bazı çocuklar, her şeyin en iyisine kendilerinin ulaşması gerektiği düşüncesi ile yetiştiriliyor ve çevreleri onları dolaylı olarak akran zorbalığına itebiliyor.
- Çocuklar, günümüzde anne-baba yerine sosyal medya veya diğer medya organları üzerinden birçok şeyi öğreniyorlar. Şiddet de bunlardan birisidir.
- Ailelerin ilgisizliği, akran zorbalığını artırabiliyor ve hem uğrayan hem de zorbalık yapan çocuklar aileden alamadıkları etkilerden dolayı bu duruma maruz kalabiliyorlar.
- Kendini ifade edememe ve değersiz hissetme, akran zorbalığı riskini artırabilmektedir.

- Sahte hesaplar aracılığıyla suç işleme potansiyeli artıyor ve özellikle ailevi problemleri olan çocuklarda/gençlerde bu zorbalıklar gözlemleniyor.

1.2.2 Öneriler

- Farkındalık oluşturmak ve sosyal becerileri geliştirmek önemlidir.
- Çocukların enerjilerin olumlu yönde yönlendirilmesi gerekmektedir.
- Zorbalık konusunda eğitimcilerin donanımlı olması gerekiyor. Her iki taraf ile de nasıl iletişim kurulacağını ve zorbalığın mağdur edici etkilerini anlatan ve bilen eğitimciler olmalıdır.
- Etkili özgüven sahibi şahsiyetler yetiştirmek gerekiyor. Ailenin güçlü başarılı etkili çocuklar yetiştirmek üzere görevleri vardır. Bu ve benzeri sorunlar karşısında gerekli problem çözme yeteneğine sahip çocuklar yetiştirilmelidir. Aksi durumda kimsenin haberi olmadan akran zorbalığının şiddeti daha da artabiliyor. Bu konuda ailelerin ne yapması gerektiği formasyon ile ebeveynlere aktarılmalıdır. Anne babalar bu dünyaya karşı daha yetenekli ve donanımlı olmalıdırlar.
- Eğer anne ve baba çocuğa ahlaki değerleri iyi öğretir, sınırları yerli yerinde gösterir ve çocuğa o çocuğun kimlik gelişiminde önemli bir ölçü katedilir. Akran zorbalığına karşı çözümün büyük bir bölümü yine ailedir.
- Çocuklara sosyalleşebileceği alanların açılması ve mahallelerin düzenlenmesi önem arz etmektedir.

1.3 Aile, Kimlik ve Değerler

Aile, bireyin kimlik oluşumunda temel bir role sahiptir. Bu temel birim, değerlerin aktarıldığı ve kişisel kimliğin gelişiminde şekillendirici bir etki yaratan bir ortamdır. Ailenin sunduğu değerler, insanın toplumsal normları anlamasını, ahlaki temellerini oluşturmasını ve kendi benliğini keşfetmesini sağlar. Kimlik, aile tarafından sağlanan değerlerle şekillenir ve bireyin yaşam görüşünü etkiler. Bu bağlamda, ailede verilen değerler, insanın kişisel, sosyal ve kültürel kimliğini belirlerken toplum içindeki rolünü de belirleyici bir unsur olarak öne çıkar. Fakat ne yazık ki, küresel akımlar ile aile olma bilinci, aile olma şuurunu güçlendirecek ferdi ve toplumsal değerler tahrip edilmeye çalışılmaktadır. Çalıştayın ilgili oturumunda bu mesele derinlemesine ele alınmış ve mevcut duruma karşı çözüm önerileri ele alınmıştır.

1.3.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Şehirleşme ile birlikte aileler, yaşamını idame ettirmek için çaba gösterirken bu durum kimliklerimizin kaybolmasına neden olabilmektedir.
- Toplumdaki kadınların rolü son derece önemlidir. Kadınların çalışma sürelerinin aileleri ile birlikte zaman geçirebileceği şekilde ayarlanması gerekmektedir.
- Değerlerimiz, ailemiz ve çevremizdeki etkilerle şekilleniyor ancak bugünün toplumu için net bir adlandırma yapmak güçleşmektedir.
- Bazı anneler ve babalar, değerleri çocuklarına yeterince aktaramamaktadır. Değerleri yeterince öğrenmemiş çocuklar, dış dünyada güçlük çekmektedir.
- Herkes tarafından artık biliniyor ki; toplumun değerlerine saldıran ve her fırsatta aile kurumunun lağvedilmesi gerekliliğini vurgulayan bir LGBT Dayatması ile toplum karşı karşıyadır.
- Küresel düşüncenin etkisi altında kalan toplumumuz, kavram üretmez hale geldi. Değerlerimizi muhafaza edebilmenin ilk yolu, kavram dünyası inşa edebilmektir.
- Gençlerin toplum ile iç içe geçtiği ve zihin dünyalarını inşa ettikleri üniversite döneminde, cinsiyetsizlik ideolojisi ile hareket eden bazı üniversite hocaları gençleri değerlerden uzak bir yaşam tarzına sürüklüyor.

- Toplumumuzun neredeyse tamamının ortak hassasiyetleri üzerinden oluşturulan ve topluma hoş gelen kavramlar, ifsat ve istismar edilerek LGBT Propagandası'nın aracı haline getiriliyor. Sözde kadın-erkek eşitliği olarak sunulan ancak aslında cinsiyetsizlik dayatmasının meşrulaştırılma çabası olan "toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramı bunun en net örneklerinden birisidir.
- Sanayi devriminden sonra internet devrimi, insan fitratına ve değerlerine açıkça saldırıydı. Dijital devriminden sonra insanın ilahlaşma tezahürü meydana geldi ve varılan noktada insanlık değerleri zedelendi.
- Mevcut projeksiyonda insanlığın geleceği maalesef özgürlükten çok bir esaret içerisinde görünmektedir. Yaratıcının yerine insanı koyan ve ilahi mesajdan habersiz olan bir kurgunun içerisinde yaşanmaktadır.
- İnsanların önüne moda, medya vb. vasıtalarla bir şeyler "değerli, iyi, güzel" olarak sunuluyor. Dolayısıyla toplumların zihinleri bu araçlarla bir yerden yönetiliyor. İnsanı tanımlıyor, sonra benimsettiriyor ve en sonunda normalleştiriyorlar.
- Televizyonda ve sosyal medyada dayatılanlar zamanla bir kimlik haline dönüşüyor.
- Gündüz kuşağı programları, tekil örnekler üzerinden toplumun genelinin kimliğini değersizleştirmekte, değerlerini tahrip etmektedir.
- LGBT lobisi, uyguladığı propagandalara ve dayatmalara rağmen sözde kurban psikolojisinde hareket ediyor ve toplumun haklı söylemlerini "nefret söylemi" vb. kavramlarla değersizleştirmeye çalışıyor.
- LGBT lobisi, özellikle Doğu'daki Kürt aile ve kültür yapısını yıkmak üzere çalışmalar gerçekleştiriyor. Kürt gençler ve mülteci gençler, onlar için öncelikli bir hedef durumunda.
- Değerler sistemi seküler dediğimiz dünyaya kitlenmiş, nefsin arzularına kitlenmiş bir medeniyet kuşatması altında. İnsanın ruhunu yok sayan bir alan var. Sadece bedensel ihtiyaçlarını ele alan zihin yapısı mevcut. Bu durum, kimliğimizi yaralıyor. Ateist ve deist olan gençlerimizin sayısı artıyor. Toplumumuz, kimliğinden vazgeçmek zorunda bırakıldığı bir dünya ile karşı karşıyadır.

- Ailede rolleri son zamanlarda birbirine karıştı. Karışan roller de gençlerde kimlik kaybına ve rol model eksikliğine neden olmaktadır.
- Toplumsal değerlerle bağdaşmayan giyimler, moda adı altında insanlara dayatılıyor. Kültürümüzden uzak bu giyim biçimi, beraberinde zihinsel bozulmayı da getirmektedir.
- Misyonerler, Afrika'da önce anaokulları kuruyorlar. Kimliği anaokulu çağında bozmaya başlıyorlar. Bunun yansımalarını problemlili içeriğe sahip bazı çocuk kitaplarında ve çizgi dizilerde/filmlerde de görüyoruz.
- Gündelik geçim mücadelesinde anne ve baba ile yeterince vakit geçiremeyen çocuklar, değerleri dış dünyadan öğrenmektedir. Çocuk, annesiyle ve babasıyla beraber yeterince zaman geçiremezse onu telafi etmesi zordur. Evi sağlam tutabilirsek, çocuklara aile kimliği kazandırabilirsek o çocuklar küresel tehditlerden kendilerini muhafaza etme mekanizmasına sahip olacaklardır.
- Nikah kavramı, maalesef değersizleşmiş durumdadır. Nikah, maneviyattan soyutlandıkça toplumdaki önemini de kaybetmeye başlamıştır.
- Mevcut gidişat devam ederse; gelecekte aile yapısı anlamını kaybedecek ve yerine küresel hakim güçler yeni tanımlamalar getirecektir.

1.3.2 Öneriler

- Anne ve baba adaylarına yönelik eğitimler, aile dinamiklerinin geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir.
- Çocukların aileleriyle birlikte kaliteli vakit geçirmesi gerekmektedir; çünkü çocuklar ilk öğrenimlerini ebeveynlerinden alır.
- Eğitim sisteminin bu propagandaya maruz kalmaması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.
- Modern dünyada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus; bayağılık hakimiyetine karşı kendi lisanımızı kullanmamız gerekliliğidir.
- Çocuklar, maruz kaldığı LGBT ile ilgili ebeveynlerine soru sorduklarında, ebeveynler

genellikle buna nasıl cevap vereceklerini bilmiyorlar. Bu konuda aileler bilgilendirilmelidir. Aksi durumda aileden yeterli bilgi alamayan çocuk, cevabını sosyal medyada arıyor. Sosyal medya ise ne yazık ki LGBT Propagandası'nın çok yoğun olduğu bir alan olduğu için cevap arayan çocukların zihni kirlenmektedir.

- Öncelikle kendi değerler dünyamız içerisinde çalışmalar ortaya koymamız gerekmektedir. Toplumsal değerlerimize, kimliğimize yönelik saldırıları bertaraf edebilmek için kendi kimliğimizi güçlü tutmamız gerekmektedir.
- Sonuçlarla uğraşmamalıyız, temel problemi ele almalıyız, kavramları kendimiz üretmeliyiz. Tanımlayanlar, tanımlananlara galip gelir. Kavramı koyanlar bu hükmü elinde tutar. Bu alanda kendi cevaplarımızı üretmeliyiz. Vahye dayalı bir akılla inşacı bir dil kullanarak tanımlayanlar grubuna girmeden küresel problemleri bertaraf edemeyiz.
- Küresel problemlerle mücadele etmeye çalışırken modern kavramlar üzerinden kurum oluşturmaya çalışıyoruz içinden çıkamıyoruz. Buna çözüm yolları aranması gerekmektedir.
- Küresel tehditlerle mücadele ederken onların dillerinden ve kavramlarından hareket edersek hata etmiş oluruz. Kendi köklerimizden beslenen bir kavram haritası inşa etmeliyiz.
- Ferdin inşası, evin inşası ve medeniyetin inşası önemlidir. Çocuklar için ilk altı yılda büyük oranda kodlar belirlenir. Bu dönemde en etkili kişi ise annedir. Anne ve babaların yaşam boyu eğitime ve gelişime devam etmesi gerekmektedir.
- Küresel akımlar ne kadar planlı olursa olsun en nihayetinde insan ürünüdür ve çokça hatalar, tezatlar içermektedir. Bu argümanlardaki tezatlar ortaya çıkarılmalıdır.
- Modern dünyada değişim kaçınılmaz durumdadır. Mevcut medeniyet birikimimizle, bizlerin akışta sürüklenmemesi, değişimi yönetmesi gerekmektedir.
- LGBT Propagandası'nın yasaklanmasına dair anayasaya bir madde konulması gerekmektedir. Cezalandırıcı, caydırıcı kanunlar çıkartılması gerekiyor. İfsat ile mücadele etmeye yönelik yardımcı olacak maddeler getirilmesi gerekmektedir. Hukukta kavramlar çok kritiktir. Burada çok ince düşünülmüş düzenlemeler yapılmalıdır.

- En tehlikeli sekülerleşme lisandaki sekülerleşmedir. İlahiyatçıların çoğu da artık seküler bir dil kullanıyor. İslam'ı tahkim etmeliyiz. Metnimizi takrir etmeliyiz, okumalıyız, anlamalıyız, temellük etmeliyiz, temessül etmeliyiz. Aksi durumda iddialarımızdan vazgeçmiş oluruz.
- Aile içi iletişimde geleneksel oyunlar özendirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- Çocuklara yaşlarına uygun sorumluluklar verilmelidir. Çocuğun, anne ve baba rollerini bilmesi, aile kimliğini kazanması ve sorumluluk sahibi olması önem arz etmektedir.

1.4 Bağımlılık (Madde Bağımlılığı, Dijital Bağımlılık vb.)

Özellikle teknolojinin yaygınlaşmasıyla çocuklarda ve gençlerde ekran bağımlılığı artmakta ve pornografiye erişim kolaylaşmaktadır. Bu bağımlılıklar gençlerin ruh sağlığını ciddi şekilde tehdit etmekte ve günlük işlevlerine zarar vermektedir. Bununla birlikte sigara-alkol-madde bağımlılığı, dizi-film platformlarında gençlere idealize edilerek sunulmakta ve bağımlılık yaşları maalesef düşmektedir. Çocukların ve gençlerin hayatlarında psikolojik ve fizyolojik derin tahribatlara yol açan bu bağımlılıkların bertaraf edilebilmesi için bu oturumda katılımcılar; bağımlılığın yayılma nedenlerini, etkilerini, çözüm önerilerini ve önleyici müdahaleleri ele almışlardır.

1.4.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Bakara suresi 205. Ayette; "Hâkimiyeti ele aldığı anda ise ülkede bozgunculuk çıkarıp ürünleri ve nesilleri yok etmeye çalışır. Allah bozgunculuğu sevmez." Denilmektedir. Günümüzde insanlığı bitiren üç şey şunlardır; pornografi, madde bağımlılığı, bilgisayar oyunları ve ekran bağımlılığı. Bu araçlarla utanma duygusunun yok olurken kimlikler zedeleniyor ve itibarsızlaşıyor.
- Dijitalleşme; madde bağımlılığı, oyun bağımlılığı, online kumar bağımlılığı, pornografi bağımlılığını arttırmaktadır.
- Ebeveynlerin her ikisinin çalışıyor olması, çocuklarda ve gençlerde dijital bağımlılık riskini arttırmaktadır.
- Bununla birlikte ebeveynlerin sürekli olarak sosyal medya kullanmaları, uzun süre di-

jital ortamda vakit geçirmeleri de çocuklar için kötü örnek oluşturmakta ve onları ekran bağımlılığına sürüklemektedir.

- Çocukların yedikleri fastfood yiyecekler, gündelik yaşamda hareketsiz kalmaları onları sosyal yaşamda olumsuz etkilemektedir. Bunun bir çıktısı olarak da çocuklar ve ergenler, sosyalleşme ihtiyacını sosyal medyadaki güvensiz ve kirli ortamlarda karşılamaya çalışmaktadır.
- Şu an iki bağımlılık çocuklarda ve gençlerde öne çıkmaktadır, kumar ve pornografi. Bu iki bağımlılık ve getirdiği yaşam tarzı, gençlerde çok ciddi problemlere yol açmaktadır.
- Sanayi devriminden sonra internet devrimi insan fitratına saldırdı. Dijital devrimden sonra insanın ilahlaşma tezahürü meydana geldi.
- Sigara kullanımı oldukça aşağı yaşlara indi. Önceden erkeklerde yaygın olan bu bağımlılık günümüzde kızlarda da artmış durumda.
- Aynı şekilde kumar bağımlılığı "şans oyunları" başlığı altında lise seviyesine dahi inmiş bulunmakta.
- Bağımlılık aile bağlarının zayıflığıyla meydana geliyor. Aile bağlarının zayıf olması ve gençlerin enerjisini güzel alanlara yönlendirememenin sonucu olarak bağımlılıklar artmaktadır.

1.4.2 Öneriler

- Aileler, özellikle kendilerinin ve çocuklarının dijital kullanımı konusunda bilgilendirilmelidir.
- Gençlere yönelik ailenin ilgisini ve sosyal desteği arttıracak projeler gerekmektedir.
- Her ailenin ihtiyacına göre iş ve aile yaşam dengesi, esnek olarak düzenlenmelidir.
- Bağımlılıkla mücadelede sağlıklı bir yuva inşa edilmesi önem arz etmektedir.
- Ailelerin çocukları ile daha nitelikli vakit geçirebilmesi için ailelere ve çocuklara daha nitelikli eğitimler verilmesi gerekmektedir.

- İnsanların sosyal becerilerini geliştirmek ve bağımlılığın yerine koyabilecekleri bir sosyal aktivite ile ilgilenmeleri gerekiyor. Bu konuda başta bağımlılığın yaygın olduğu bölgelerden başlayarak gençlere daha çok sosyal alan oluşturulmalıdır.
- Çocukları boş bırakmamak için bir şeyler üretmek lazım. Karşı tarafın ürettiklerine maruz kalmaktan çocukları korumamız gerekmektedir. Kitap seçerken dikkat etmeliyiz. Bunun için biz materyal üretmeliyiz. Sadece yerli değil dışardan da bizim gibi düşünen kişilerin çalışmalarına bakmak ve tercüme edip ülkemize kazandırmak gerekir.
- Bağımlılıktan kurtulma süreci, destek ve rehberlik faaliyetleri ve uzun vadeli planların hayata geçirilmesiyle mümkündür. Söz konusu bağımlılıklarda risk taşıyan kişileri de kapsayacak şekilde ücretsiz olarak profesyonel danışmanlık verilmelidir.
- Bir üst maddeye ek olarak; destek grupları (benzer deneyimleri paylaşan kişiler), kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla desteklenmelidir. Böylece kişi yalnız olmadığını hissedecek ve yalnızlığa bağlı depresyon gibi problemlerin yaşanma riski azalacaktır. Kamu kurumlarıyla bu destek gruplarının desteklenmesi, kişilerde bu gruplara katılma yönünde bir güven oluşmasını sağlayacaktır.
- Bağımlı kişilere ya da bağımlılık riski bulunanlara alternatif aktivite hizmetleri ücretsiz olarak sağlanmalıdır. Bu kişiler, spor, sanat ve müzik gibi ilgi alanlarını hesaba katarak tercih edecekleri faaliyetlere katılabilmelidir.
- Bağımlılığın oluşumu, aile ve sosyal çevreden bağımsız düşünülemez. Bu nedenle kişi, çevresi içinde değerlendirilmeli, aile içi iletişimin sağlıklı yürütülmesi için aile, eğitimlerle desteklenmelidir.
- Aileler, dijitali çocuklara emzik olarak kullanmamalı. Ailelerde de gelişen bu bağımlılığın önüne geçilmelidir.

2. OTURUM

KÜRESEL TEHDİTLER KARŞISINDA EVLİLİK MÜESSESESİ

2. Küresel Tehditler Karşısında Evlilik Müessesesi

Küresel dinamiklerin hızla evrildiği bir çağda, evlilik müessesesi her zamankinden daha büyük bir öneme sahip. Gençlerin evliliğe bakışı ve karşılaştıkları sorunlar, geleneksel yapıların dönüşümüne işaret ediyor. Değişen değerler, teknolojiyle bütünleşmiş hayatlar ve sosyal normlardaki değişim, evliliğin temel dinamiklerini etkiliyor.

Bu bağlamda, ebeveyn rolleri ve aile profilleri de ciddi bir evrim geçiriyor. Küresel değişimler, ebeveynlerin çocuklarıyla ilişki kurma biçimini ve aile dinamiklerini dönüştürüyor. Yeni aile yapıları, daha esnek ve çeşitlilik gösteren yapılar oluşturuyor.

Ancak bu değişim beraberinde yeni sorunları da getiriyor. Aile içi iletişim eksikliği, kuşak çatışmaları, evlilik ve boşanma süreçleri gibi konular, ailelerin karşılaştığı başlıca zorluklar arasında yer alıyor. Bu sorunların altında yatan nedenlerin anlaşılması ve çözüm yollarının bulunması, sağlıklı aile ilişkilerinin sürdürülebilirliği açısından kritik önem taşıyor.

Bu çalıştay oturumu, evlilik müessesesini kuşatan geniş yelpazedeki konuları ele almayı hedefliyor. Gençlerin evliliğe bakış açısından, aile içi sorunlara, iletişim zorluklarından kuşak çatışmalarına kadar pek çok konuya odaklanacak. Ayrıca, evlilik ve boşanma süreçleri ile aile sorunlarına yönelik çözüm yollarını araştırarak, katılımcılarımızın derinlemesine bir anlayış geliştirmesini amaçlıyoruz.

2.1 Gençlerin Evliliğe Bakışı ve Karşılaşılan Sorunlar

Bu başlık altında gençlerin evlilik algısı ve karşılaştıkları sorunlar ele alınmaktadır. Bu konu, evlilik öncesindeki beklentileri ve toplumsal değişimin evlilik üzerindeki etkisini anlamak için önemlidir. Gençlerin evliliğe dair fikirleri ve bu fikirlerin zaman içinde nasıl değiştiği, toplumsal dinamiklerin gelecekteki evlilik yapılarını nasıl etkileyebileceğini gösterir.

2.1.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Günümüzde eş arayışında filmlerdeki gibi idealize edilen kariyerli eş talebi yüksek durumda. Bu beklenti de evlilik için aday bulmayı güçleştiriyor.
- Yüksek beklentiler, maddi uyumsuzluk ve bazı kültürel farklılıklar evlilikleri zorlaştırabiliyor.

- Eğitim sistemi, gençlerin evlilikten geri durmasına neden olabiliyor. Nitekim bu etken, TÜİK'in araştırmalarında da görülmektedir.
- Medya ve bazı bölgelerin geleneklerinin etkisiyle özellikle erkeklerde evliliği erteleme görülüyor.
- Evlenip daha sonra boşanan kişilerde ilk evlilikte yaşadıkları sıkıntılardan dolayı ikinci evliliğe adım atmaya korkuyla yaklaşma görülebiliyor.
- Toplumdaki evliliğe uzak durma nedenlerini, LGBT lobisi kendi ideolojisi için çok iyi değerlendiriyor. Nüfus artışının engellenmesi ve cinselliğin evlilik dışında yollarla giderilmesi için kirli alternatifler üretiyorlar.
- Birçok ekonomik zorluk, belirli ölçüde aşılabiliyor ancak yüksek kira ücretleri, tek başına bile engel teşkil ediyor. Kira ücretlerindeki yükseklik, temel bir ihtiyacı karşılamada zorluk oluşturuyor ve bunun sonucunda evliliğe atılan adımlar yavaşlıyor.
- Türk hukukunda haklı olduğu halde kişinin hukuk karşısında kanıtları geçersiz kalabiliyor. Yasalar şu anda evlilikten soğutuyor. Boşanma mağduru insanların sıkıntısı giderilemiyor ve bu örnekler, görenlerde evlilikten soğumaya sebep olabiliyor.
- Hem kadınlarda hem de erkeklerde eğitim sürecinin evliliği geciktirdiği görülmektedir.
- Evlenmenin masraflı olması, aşırı gösterişe yönelik ritüeller, lüks ve israf evliliği zorlaştırıyor. Yapılan bir araştırma sonucunda 18-49 yaş arası kişilerde evlenmeme oranının % 30 civarında olduğu görülmektedir.
- Ailede anne-baba ve kardeşler arasındaki kavgalar, evliliğe olan isteği azaltmaktadır.
- Hayat pahalılığı evliliği zorlaştırıyor. Bu durum da erkekleri mutlaka çalışan bir kadın ile evlenmeye yönlendiriyor. Burada da karşılıklı olarak eş seçme süreci zorlaşmaktadır.
- Sadakatsizlik örneği günümüzde sık görülmektedir. Bu durum ve buna yönelik algılar, özellikle kadınları evlilikten uzaklaştırmaktadır. Güven ve sadakat ahlakı, maalesef toplumumuzda zayıflamış görünmektedir.

- Gençlerin evliliğe bakışını olumsuz etkileyen en önemli unsurlardan birisi şiddet sarmalıdır. Kavga, çatışma her yerde vardır ancak aile içinde buna şahit olduğunda, çocuklarda olumsuz etkiler oluşturmaktadır.
- Medyada evlilik yerine, partnerlik özendirilmektedir. Bunları gören bazı kişilerde de evliliğin zorluğuna katlanmak yerine partnerliği tercih etme duygusu öne çıkıyor.
- Kadınlar, medyada (dizilerde, filmlerde, reklamlarda) cinsel bir obje haline getirildi. Bunun önemli ölçüde etkisiyle bazı insanlarda kadın, değerli bir hayat yoldaşı değil, maalesef cinsel bir meta olarak algılanmaya başladı.
- Bazı insanlarda, evliliği ekonomik bir kazanım olarak gören bir zihniyet oluştu. Bu da evliliğin itibarını zedeledi.
- Bazı insanlarımızın evlilik ve aile kurma sürecine uzak durmalarının nedeni; evliliğin ulviliğine bakışın değişmesinden değildir. TÜİK verilerini de değerlendirecek olursak; öncelikli nedenler evlilik öncesi, süreci ve sonrası özelindeki ekonomik, hukuki ve sosyal birtakım zorluklardır.
- Ekonomik zorluklar, insanlar üzerinde ciddi bir baskıya sahiptir. Ekonomik problemler evliliğin geç yaşlara uzamasına neden olmakta ve bu durum doğurganlığı azaltmaktadır.
- Ailelerin evlilik hakkında düşünceleri ve çocuklara gösterme şekilleri, çocukları ve gençleri çok fazla etkilemektedir. Bu yüzden gençlerin zihinlerinde evlilik hakkında farklı düşünceler oluşmaktadır. Bu süreçte ailelerin yönlendirmesi sonucunda gençlerin zihninde evliliğe olumlu veya olumsuz bakışlar gelişmektedir. Burada ebeveynlere, akrabalara, aile büyüklerine önemli görevler düşmektedir.
- Aşırı dijitalleşmenin getirdiği bilgi kirliliği, gençlerin evlilik düşüncelerini negatif yönde etkilemektedir.
- Toplumumuzda evliliklere bir zorlama ya da teşvik gibi bakılabiliyor. Üniversiteyi bitir, iş bul ve evlen gibi bir düşünce hakim. Ailelerin zorlaması, gençleri evlilikten soğutabiliyor.
- Kariyer ve evlilik iki zıt kutup gibi sunuluyor. Dolayısıyla eğitimini ilerletmek, iş hayatın-

da başarılı olmak isteyen idealist gençler, evlilik düşüncesinden uzaklaşıyor.

- Evlilik, özgürlüğün ve kaliteli yaşamın zıttı olarak sunuluyor. Halbuki bu tamamıyla tarafların karşılıklı iletişimi ile ilgili bir durumdur. Ancak bu algıdan etkilenen insanlarda evlilikten uzaklaşma görülmektedir.
- Evliliğin başarısızlıkla sonuçlanacağı, insanların birbirinden sıkılacağı düşüncesi de gençleri evlilik düşüncesinden uzaklaştırmaktadır. Bu durumun bir getirisi olarak ülkemizde evlilik yaşı artmaktadır.
- Erken yaşta evlenmek isteyen gençler, üniversite-iş-evlilik düşünceleri arasında sıkışıp kalıyor. Bununla birlikte maddi koşullar da bu düşüncelerine engel teşkil edebiliyor.
- Evliliğin ekonomik bir yükü olduğu gerçek ancak sosyal medyadaki sözde rol model ve fenomenlerin, lüks ve gösterişli bir hayat dayatması da gençlerde gerçekçi olmayan beklentilerin oluşmasına neden olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da evlilik süreci ve beklentisi zorlaşmaktadır. Bu durum sadece evlenme süreci ile de kalmayıp çocuk yapma fikirlerine de etki etmektedir.
- Evlilik sürecine engel olan bir diğer etmen de güvensizliktir. TÜİK'in 2021 yılındaki Türk Aile Yapısı Araştırması verilerinde de görülmektedir ki; insanlarımız doğru kişiyi bulma konusunda kararsızlık yaşamaktadırlar.
- Gençler genellikle evlilikte bulup bekarlıkta bulamayacağı hiçbir şey olmadığını düşünmekte. Dolayısıyla evlenmemek, daha güvenli gibi düşünülmüyor.
- Mevcut gelecek projeksiyonunda maalesef boşanma oranlarının artması ve evlenme oranlarının düşmesi ön görülmektedir.

2.1.2 Öneriler

- Gençlere evlilik eğitimleri verilmelidir.
- Osmanlı'da evlilik odaklı çalışan vakıflar bulunmaktaydı. Günümüzde de olsa da sayıları azdır. Bu kurumlarımızın sayısı artmalıdır.
- Aile kurumunun gençlere iyi anlatılması ve gençlerin evliliğe teşvik edilip cesaretlendirilmesi gerekmektedir.

- Mevcut sorunların giderilmesi için gerek kamu kurum ve kuruluşları gerek özel sektör kurumları ortak hareket etmelidir. Finansal zorluklar için evlenen çiftlere herhangi bir yaş sınırı gözetmeksizin evlilik ve ev kurma sürecini destekleyen destek programları oluşturulmalıdır.
- Evliliğin maneviyatını ve aile olmanın kutsallığını öne çıkaran çalışmalar yapılmalıdır.
- Çocuk yaşta evliliklerin önüne geçilmelidir. Yasa dışı bu evlilikler, zamanla problemlili aile yapılarına dönebilmektedir.
- Gençlerin hem maddi hem manevi ihtiyaçlarını karşılayacak gerekli kurumların oluşturulması gerekir. Bu sayede gençlerin ve toplumun göreceği zarar daha az seviyelere inebilir. Gençlerin en temel sorunları tespit edilerek bu sorunlar, bu kurumlar vasıtasıyla giderilmeye çalışmalıdır.
- Ekonomik sebepler, gençlerin önünde evlilik için büyük engel teşkil etmektedir. Devletimizin bu konuda attığı adımlar, ivedilikle tamamlanmalı ve gerek kamu gerek sivil toplum kuruluşları, gençlere bu konuda destek olmalıdır.
- Şehirlerdeki iş merkezlerinin yoğunluklu olduğu bölgelere kreşler yapılması, iş dünyasındaki kadınların anneliğe olumlu yaklaşmasına ve ailelerin gündelik yaşantısının kolaylaşmasına katkı verebilir.
- Aile içi sorunları ve bakım problemlerini gidermek için annelerin doğum sonrası ücretli izin sürelerinin artırılması ve hatta babaların da doğum sonrası izin alabilecekleri (ücretli ve ücretsiz) bir yasal düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir.
- Ailenin güçlendirilmesinin yolu aile üyelerinin ya da aile bireylerinin güçlendirilmesi ile mümkündür. Kişilerin dirençliliğini arttırabilmek adına uygun eğitim programları düzenlenmeli ve eğitimler, evlilik öncesi ve süreci boyunca belirli periyotlarla verilmelidir.
- Maddi ve manevi destek sağlayarak evlilik teşvik edilmeli, fakat evlilik adaylarının da evliliğe hazır olduğundan emin olunmalıdır. Bunun için evlilik öncesi danışmanlık ve evlilik okulu faaliyetleri yaygınlaştırılmalıdır.
- Yasal süreçler evlilikte kolaylaştırılmalı, kararlar birlikte alınmalı ve hareket edilmelidir.

- Kişisel gelişim üzerine kaynaklara yönlendirme yapılmalı ve güven sorunlarını aşmak için yardımcı kurumlar teşvik edilmelidir.
- Ailelerin sürekli kendilerini geliştirmesi ve evlilik sürecine daha olumlu yaklaşması gerekmektedir.
- Üniversite gençlerinin okul döneminde yarı zamanlı çalışma imkânı verilmesi evliliğe hazırlamak için önemli bir durumdur. Bu konuda gençlere kolaylıklar sağlanmalıdır.
- Üniversite öğrencilerinin evliliklerinde barınma, geçim vb. alanlarda devlet, sivil toplum, akademi iş birliği ile kolaylaştırma sağlanmalıdır. Nitekim sağlıklı bir aile yapısına ve düzenli bir hayata sahip bu insanlar, önemli başarılar elde edecektir.
- Çocukların evliliği sonrası anne-babalar, ne fazla karışmalı ne de tamamen uzaklaşmalıdır. Özellikle gençlerin evliliğin ilk yıllarında onlara fazla müdahil olmadan rehberlik yapmalıdırlar.
- “Nikahın en hayırlısı kolay ve külfetsiz olandır” buyurulmaktadır. Evlilik süreci kolaylaştırılmalıdır.
- Okullarda aile entegreli eğitim verilmelidir. Örneğin mantık dersi, muhakeme yeteneği gibi.

2.2 Küresel Değişim Karşısında Ebeveyn Roller ve Yeni Aile Profili

Küresel değişimler, ailelerin yapılarını etkileyerek geleneksel rollerin dönüşümüne yol açar. Bu dönüşüm, çocukların yetiştirilme şekli, aile içi iletişim ve sorumlulukların yeniden tanımlanması gibi önemli etkiler doğurur. Bu doğrultuda bu başlık altında ebeveynlik rollerinin ve aile yapılarındaki değişimin incelenmesi amaçlanmıştır.

2.2.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Derin bir kuşak çatışması yaşanıyor ve bu çatışma ilerleyen yıllarda daha da artacak. Eskiden ebeveynler ve çocukları arasında 20-25 yaş fark görülmekteydi. Şimdi bu yaş aralığı çok daha fazla. Üstelik her geçen gün gelen dijital gelişmelerle birlikte kuşak çatışması, 1-2 yaş farklar da bile görülebilmektedir.
- Günümüzde genellikle eşlerin her ikisinin de çalıştığı görülmektedir. Doğal olarak bir-

biriiyle az zaman geçiren eşler, daha yüksek ilgiye ihtiyaç duyuyorlar. Ancak gündelik hayatın karmaşasında bunu bazen karşılıklı olarak ihmal edebiliyorlar ve buradan çatışma ortaya çıkıyor.

- Hem iş hayatında yer alan hem de bütün ev işlerinin sorumluluğunu tek başına almak zorunda kalan kadınlar, aile yaşantısında sorunlar yaşayabilmektedirler. Özellikle şehir hayatında çalışan eşlerin, ev içi yükleri de paylaşabilmesi önem arz etmektedir.
- Aileler küçüldüğü için, ailedeki bilgi ve tecrübe gençlere aktarılamamaktadır.
- Toplumda bireyselleşme yaygınlaştı. İnsanlar eşiiyle veya akrabalarıyla bağlantıyı sağlayamıyor. Aileler de çocuklara yeteri kadar sorumluluk bilinci vermiyor ve zaman ayırmıyor.
- Televizyonda bazı programlarda evliliğin kötü sonuçlara sebep olduğu gibi örneklere çokça yer verilmiştir. Annelik, babalık, çocuk sahibi olmak gibi konular yerine; bekarlık hayatına güzellemler yapılmakta, aile kelimesi trajedi ile eş anlamlı hale getirilmeye çalışılmaktadır.
- Nikah kavramı, maalesef değersizleşmiş durumdadır. Nikah, maneviyattan soyutlandıkça toplumdaki önemini de kaybetmeye başlamıştır.
- Yapımlarda toplumun önüne rol model olarak sunulan sanatçılar, gerçek hayatta evlilik ve aile yaşantısı yerine aileden uzak ve toplum değerleriyle tamamen zıt hayatlar yaşamaktadırlar.

2.2.2 Öneriler

- Ev içi rollerde paylaşım sağlanmalı ve toplumdaki üretim alanlarında kadınlara daha geniş alanlar açılmalıdır.
- Devlet eliyle kreşler yaygınlaştırılmalıdır. Maalesef bu konuda aileler çok ciddi miktarlar ödemek durumunda kalmaktadır.
- İnsanlar, ailesini ihmal etmeyecek şekilde ve şartlarda çalışmalıdır. Özellikle evli kadınların iş saatleri konusunda kolaylık sağlanmalıdır.
- Devlet kadının çalışması konusunda kadın ve aile lehine sosyal politikalar uygulamalıdır.

- Kadının çalışma hayatına girmesinin hem sosyal roller hem de hane halkı sayısına etkisine yönelik bilimsel zeminde detaylı bir araştırma yürütülmelidir. Buna ek olarak; devletin ilgili kurumlarının bütünlüklü bir bakış geliştirmesi gerekmektedir.
- Çokça duyduğumuz “güçlü kadın” kavramının yalnızca iş dünyasında çalışan kadına işaret ediyor olması bazı sorunları çözmemizi zorlaştırmaktadır. Kadınlara yönelik “çalışmak zorunda” veya “evde durmak zorunda” gibi iki uç düşünceden sıyrılarak mutedil söylemler geliştirmelidir.
- Şehirlerdeki iş merkezlerinin yoğunluklu olduğu bölgelere kreşler yapılması, iş dünyasındaki kadınların anneliğe olumlu yaklaşmasına ve ailelerin gündelik yaşantısının kolaylaşmasına katkı verebilir.
- Bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi mahalle merkezli birimler olmalıdır. Bu mahalle merkezli birimler, mahalledeki gençleri ilgi duydukları alanlara yönlendirmeli ve maddi manevi destek sağlamalıdır. Yine aynı şekilde mahalle meclisleri ve aile meclisleri kurulmalıdır. Bazı ülkelerde olan bu gibi uygulamaları kendi toplumumuza uyacak şekilde uygulamaya geçirmemiz toplum sağlığını ve kültürünü korumak için önem arz etmektedir. Bu birimler, insan odaklı hizmet etmeli; gençleri ve çocukları bedensel, sosyal, ruhsal, kültürel, çevresel ve manevi boyutlarda geliştirmeli ve donanımlı bireyler haline getirmelidir. Güçlü toplum için güçlü bireyler yetiştirmelidir.
- Okullarda sosyal sorumluluğa ağırlık verilmeli ve okullar aracılığı ile gençler sosyalleştirilmelidir. Mahalle evleri ile nesiller arası iletişimi güçlü tutmak da amaçlanmalıdır. Bu sayede çokça bahsedilen nesiller arası çatışma da azaltılabilecektir.
- Dijitalleşme ile birlikte yaygınlaşmaya başlayan müstehcenliğin ve pornografinin, kadın erkek rollerini ve karşılıklı beklentilerini nasıl etkilediğinin derinlemesine incelenmesi gerekmektedir.
- Her yaş grubuna özel eğitimler planlanmalıdır. Gençlerin içinde bulunduğu durumlara yaşlılar çözüm bulamıyor. Dolayısıyla gençler bu konuları kendi içinde çözmek durumunda kalıyor. Bunun bir sonucu olarak ise değerlerin yeni kuşaklara aktarılmasında aksaklık meydana gelmektedir.
- Türk aile geleneğindeki kırılmaların nedenleri derinlemesine araştırılmalıdır.

2.3 Evlilik ve Boşanma Süreçleri

Evlilik ve boşanma süreçleri, bireylerin ve ailelerin yaşamlarını kökten etkileyen önemli hayati dönemeçlerdir. Bu başlık altında, bu süreçlerin duygusal, sosyal ve hukuksal boyutlarının ele alınması hedeflenmiştir. Evlilik ve boşanma süreçlerindeki zorlukların kavranması, sağlıklı evliliklerin devamlılığına ve boşanma durumlarında ailelerin desteklenmesine yönelik önemli bir adımdır.

2.3.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Geç veya erken yaşta yapılan evliliklerde boşanmalar sık görülüyor, tartışmalar artıyor.
- Aile içi iletişimsizlik ve anlaşılmama, boşanmaları tetikleyebilmektedir.
- Boşanma sonrası ömür boyu nafaka ödeyen erkeklerde, ikinci kez evlenme yeni bir aile kurma durumu güçleşmektedir.
- Türk hukukunda haklı olduğu halde kişinin hukuk karşısında kanıtları geçersiz kalabiliyor. Yasalar şu anda evlilikten soğutuyor. Boşanma mağduru insanların sıkıntısı giderilemiyor ve bu örnekler, görenlerde evlilikten soğumaya sebep olabiliyor.

2.3.2 Öneriler

- Ani kararlarla boşanmaya gidip daha sonra pişman olan insanlar görülmektedir. Boşanmalarda bazı aşamalar getirilmelidir.
- Kusura dayalı boşanmadan kaynağımız olan İsviçre ve diğer Avrupa ülkelerinde olduğu üzere dönülmeli, tam kusurlu tarafın boşanamamasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Evlilikte boşanma süreci kolaylaştırılmalı, cinsiyet rolleri konusunda eğitim verilmeli ve aile içi şiddeti önlemek için çalışmalar yapılmalıdır.
- Taraflar veya taraflardan biri boşanma konusunda ısrarlı olduğu takdirde boşanma gerçekleştirilmelidir buna ek olarak kısmi anlaşmalı boşanmanın ve boşanma sürecinde arabuluculuğun önü açılmalıdır.
- Arabuluculuk, aile danışmanlığı gibi hizmetler yaygınlaştırılmalıdır.

- Nafaka sistemi gözden geçirilmeli ve boşanma süreçlerinde arabuluculuk önem kazanmalıdır.
- Evlilik ve boşanma sürecinde eşler ile aile çevreleri karşılıklı olarak anlayış içerisinde olmalıdır. Nitekim yıkıcı boşanma süreçleri, eşlerin sonrasında yeni bir aile kurmasına da engel olabilmektedir.
- Evlilik ve boşanma sürecinde sorunun erkek ve kadından kaynaklandığı durumlarda, ailedeki çocuğun eğitimine dikkat edilmelidir. Bununla birlikte evlilik ve boşanma sürecinde çocuk, pazarlık nesnesi olmamalı ve taraflar, çocuğu diğer tarafa karşı kullanmamalıdır. Buna dikkat edilmemesi halinde çocuk, anne ve babayı hatta aile çevresini kullanmakta, kişiliği ve gelişimi örselenmekte ve dolayısıyla aile ve çevresi ile toplum açısından potansiyel bir tehlike oluşturmaktadır.
- Evlilik öncesi ve sonrası eğitim teşvik edilmeli, kamu ve sivil toplum kuruluşları boşanmalara psikolojik destek vermelidir.

2.4 Aile İçi Sorunlar ve Çözüm Yaklaşımları

Ailelerin karşılaştığı sorunlar geniş bir yelpazede yer alır. Sorunları ele almak ve çözüm yolları geliştirmek, aile içi uyumu artırmak ve sağlıklı ilişkileri güçlendirmek için kritiktir. Bu başlık altında bu sorunların anlaşılması ve çözüm yollarının araştırılması amaçlanmıştır.

2.4.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Duygudan, maneviyattan soyutlanan evlilikler, iş anlaşması gibi olmaya başladı. Bunun bir sonucu olarak da; menfaatlerin bittiği yerlerde evlilikler de sonlanmaktadır.
- Tüketimin oluşturduğu maddi sıkıntılar evliliği mutsuz hale getiriyor.
- Bazı ailelerde anne ve babalar, kendi mutluluklarını oluşturmayarak çocuklarına mutsuz ebeveynler olarak rehberlik yapar hale geldiler.
- İletişim eksikliği, gençler arasında yaşanan önemli problemlerden birisidir. İletişim eksikliği ile birlikte finansal zorluklar, farklı beklentiler, kariyer hedefleri, aile baskısı ve kültürel farklılıklar gibi unsurlar da öncelikli problemler arasında yer almaktadır.
- Ailede huzur ortamı kaybolursa, ne yazık ki karşılıklı olarak psikolojik şiddet başlıyor.

2.4.2 Öneriler

- Günümüzde dizilerde genel olarak aldatmak, bekar hayatı, yasak ilişkiler ve mafya gibi konular işlenmektedir. Bunlar, evlilik, aile ve toplum yaşantısına zarar vermektedir. Milli duygular içeren yapımlarda oyuncu seçimine özellikle dikkat edilmelidir. Çünkü programın ana konusuna aykırı davranışlarda bulunan kişiler, programın asıl amacını da zedelemektedir.
- Kültür olarak okullarda temel değerlerin eğitimi daha nitelikli biçimde verilirse aile içi sorunların çözümü kolaylaşabilir. Bu değerlerin eğitimi, müfredattaki en temel ve içi dolu derslerden birisi olmalıdır.
- Çocuklarımızla sürekli temas kurmaya istekli olmak gerekir. Zamanı gelince birçok problem bu şekilde çözüme kavuşmaktadır.
- Arabuluculuk, aile danışmanlığı gibi hizmetler yaygınlaştırılmalıdır.
- Güçlü anneler, güçlü evlatlar yetiştirir. Kadınların kamusal alanlarda daha etkin rol alması sağlanmalıdır.
- Aile fertlerinin eğitilmesi, aile içinde ve boşanma süreçlerinde karşılaşılabilecek sorunları çözmeye önemli bir adımdır. Çünkü meseleye evlilik kurumu olarak bakarken bazen fertleri gözden kaçırabiliyoruz. Fertler eğitilir ise birçok sorun da beraberinde çözülecektir. Bu sebeple aile okulları oluşturulmalıdır. Bu eğitim sivil inisiyatif ile gönüllü de verilebilir.
- Aile içi sorunları ve bakım problemlerini gidermek için annelerin doğum sonrası ücretli izin sürelerinin artırılması ve hatta babaların da doğum sonrası izin alabilecekleri (ücretli ve ücretsiz) bir yasal düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir.
- Şiddetin toplumsal anlamda psikososyal dinamiklerine çözümler üretmek gerekmektedir.
- Eşler, ilginin ve iletişimin sınırlarını iyi belirlemelidir. İlgisi arttıkça, ilgi beklentisi de artıyor. Dolayısıyla ilgide sınırları belirlemek gerekmektedir.
- Çocuk bakım problemlerinin giderilmesi için kreş hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve ücretsiz olarak erişimin artırılması sağlanmalıdır.

- Engelli çocuğu olan ailelerde çocuğun daha fazla ilgiye ihtiyacı söz konusu olabiliyor. Bu ailelerin gündelik yaşantısının kolaylaştırılması için; engelli çocukları olan ebeveynlere esnek mesai saati uygulanmalıdır.
- Ailenin güçlendirilmesinin yolu aile üyelerinin ya da aile bireylerinin güçlendirilmesi ile mümkündür. Kişilerin dirençliliğini arttırabilmek adına uygun eğitim programları düzenlenmeli ve eğitimler, evlilik öncesi ve süreci boyunca belirli periyotlarla verilmelidir.
- Yalnızca kamu üzerinden gidilerek aile meseleleri net çözümlere ulaştırılamaz. Daha kalıcı ve etkili çözümler üretebilmek için sivil toplum yapımız geliştirilmeli ve sivil toplum kuruluşlarının mevcut sorunların giderilmesinde destek verilmesi sağlanmalıdır.

3. OTURUM

KÜRESEL TEHDİTLER KARŞISINDA TOPLUMSAL YAPI VE DEMOGRAFİ

3. Küresel Tehditler Karşısında Toplumsal Yapı ve Demografi

Nüfus ve demografi, bir toplumun dinamiğini şekillendiren temel unsurlardır ve insan yaşamının her alanında belirleyici bir rol oynarlar. Günümüzde, toplumlar ve aileler hızla evrilmekte ve değişmektedir. Bu hızlı değişim süreci, toplumsal koşulların ve dinamiklerin evrimiyle birlikte aileyi de derinden etkilemektedir.

Tarihsel süreç içinde aile yapısı, nüfus ve demografi politikalarının yönlendirmesi altında büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Toplumunu nüfus ve demografi bağlamından inşa yönelimleri ailenin bir politika unsuru haline gelmesinden geçmektedir.

Bu bağlamda, düzenlenen bu çalıştay oturumu; nüfus yapısını, toplumsal cinsiyetin etkilerini, aile yapısındaki değişimleri ve şehirleşmenin demografi üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

3.1 Aile İstatistikleri

Aile yapısı, nüfusun şekillenmesinde belirleyici bir rol oynar. Evlilik oranları, doğum eğilimleri, boşanma istatistikleri ve aile içi ilişkiler, demografik yapıyı etkileyen temel unsurlardır. Aile kavramı, zamanla evrilen dinamik bir yapıya sahiptir. Bu başlıkla aile istatistiklerinin nüfusun yapısını nasıl şekillendirdiğini ve ailenin demografiye olan etkilerinin çeşitli boyutlarıyla ele alınması hedeflenmiştir.

3.1.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Aile yapısında küçülme trendi: Ekonomik şartlar, ev kirası ve eğitim maliyetleri gibi faktörler nedeniyle tek çocuk ve tek torun algısı güçleniyor.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları, evlilik oranlarının düşük olduğunu, boşanma ve ayrılık oranlarının ise arttığını gösteriyor.
- Ülkemizde hane halkı büyüklüğü hızla düşüyor. 2008’de ortalama 4 kişi olan hane halkı büyüklüğümüz 2022’ye geldiğimizde 3,17 geriledi.
- Ortanca yaş 33,5’e yükseldi ve 2080’de 45 olacağı öngörülüyor.
- Kaba evlenme hızının son 10 yılda 1,13 azalarak 6,76’ya gerilediği görülmüştür.
- Kaba boşanma hızının son 10 yılda 0,49 artarak 2,13’e yükseldiği görülmüştür.

3.1.2 Öneriler

- Olumsuz aile ve evlilik algılarını önlemek için geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalı ve elde edilen verilere dayalı olarak olumlu politikalar belirlenmeli.
- Aile işletmelerini teşvik etmek için bireysel girişimcilik yerine aile girişimciliği modeline odaklanılmalı.
- Aileyi sorun değil çözüm olarak konumlandırarak bir yaklaşım benimsenmeli ve medeniyet değerlerine dayalı çözümler geliştirilmeli.
- Deprem riskini azaltırken "mahalle" ve "komşuluk" kavramlarına dayalı bir yaklaşım benimsenmeli ve toplumsal dayanışma gücü desteklenmeli.
- Teknolojinin aile yaşamına olumsuz etkilerini bertaraf etmek için geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalı ve bu doğrultuda politikalar geliştirilmeli.
- Politika belirleme süreçlerinde birey yerine aileyi merkeze alan bir yaklaşım benimsenmeli, özellikle belediyelerin stratejik planlamalarında aile odaklı politikalar geliştirilmeli.
- Batı merkezli politika ve çözümlerin mutlak doğru olmadığına odaklanarak, medeniyet değerlerine dayalı politika literatürü geliştirilmeli.

3.2 Şehirleşme ve Aile

Şehirleşme süreci, nüfusun yerleşim düzenini kökten değiştirir. Kentleşme, göç hareketleri, yaşam tarzları ve ekonomik dinamikler üzerinde derin etkilere sahiptir. Bu süreç, sadece fiziksel yapıyı değil, aynı zamanda toplumun sosyal dokusunu da büyük ölçüde dönüştürür. Şehirleşme, geleneksel aile yapılarını etkileyerek bireylerin yaşam biçimlerini ve değer sistemlerini değiştirir. Ayrıca, kentsel alanlardaki nüfus yoğunluğu ve çeşitliliği, ekonomik büyümeyi tetikleyebilecek fırsatlar sunarken, aynı zamanda kaynakların dağılımı ve kullanımı konusunda yeni zorluklar ortaya çıkarabilir. Bu başlık altında, şehirleşmenin demografiye etkilerini, aile yapısındaki değişimleri ve kentsel nüfusun dinamiklerini tartışılmıştır.

3.2.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Şehirleşme, aile içi ilişkileri ve sosyal değerleri olumsuz yönde etkilemektedir.
- Şehirleşmeyle birlikte komşuluk ilişkileri zayıflamakta ve insanlar güvenli sitelere yönelmektedir.
- Şehirleşmenin artmasıyla birlikte aile içi ilişkilerde azalma ve geniş aile yapısından çekirdek ailelere doğru bir dönüş gözlemleniyor.
- Dikey mimari, gençlerin ve çocukların potansiyellerini ortaya koyamamasına ve sosyal değerlerin zayıflamasına yol açmaktadır.
- Bir çocuğun kendini geliştirecek alanının olmaması, onu bireyselleşmeye itmekte ve bu durumda arkadaşlık ve güven ortamı şehirleşmeyle birlikte ortadan kalkmaktadır.
- Dikey mimarinin olduğu şehirlerde gençler ve çocuklar hareket ihtiyaçlarını gidere-memektedir.
- Şehirleşme, beraberinde toplumsal yapıda bozulma, aile içi sorunları getiriyor. Sağ-lıklı şehirler, sağlıklı toplumu ve sağlıklı aileyi beraberinde getirir.

3.2.2 Öneriler

- Millet bahçeleri gibi alternatiflerin artırılması sağlanmalıdır.
- Yatay mimariye geçilmesi için teşvik verilmelidir.
- İnsanın sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını merkeze alan bir şehir anlayışının oluşturulma-sı önemlidir.
- Programlı bir şekilde Anadolu'ya göç teşvik edilmelidir.
- Çocukların gelişimi için daha fazla alan sağlanması adına belediyeler ve devlet ha-rekete geçmelidir.
- Kültürümüze uygun olmayan imar politikalarının aileye etkilerini incelemek gerek-mektedir. Örneğin 1+1 evlerde yaşlı bakımı ve çok çocuklu yaşam güçleşmektedir.

3.3 Toplumsal Cinsiyet İdeolojisi

3.3.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Büyük firmalar (YouTube vb.) kendi fikir ve düşüncelerini para veya baskı yoluyla dayatmaktadır.
- “Toplumsal cinsiyet” kavramı, olumsuz çağrışımları ve LGBT lobilerinin propaganda-sına alet edilmesiyle toplum için problemlili bir hale gelmiştir.
- “Toplumsal cinsiyet” ifadesi ilk kez resmî anlamda İstanbul Sözleşmesi ile toplumumuzda yer edindi. Toplumsal cinsiyet konusunda toplumumuzda bir kafa karışıklığı vardır. Batı günümüzde cinsiyeti iki sınıfa ayırmaktadır; birincisi “atanmış cinsiyet”, ikincisi ise “toplumsal cinsiyet”. Bu ikinci ifade, kişinin kendisini istediği gibi tanımlamasını ifade eder. Günümüzde toplumsal cinsiyet eşitliği (gender equality) ideolojisi, LGBT hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Filmler ve teknoloji, doğal olmayan kavramları sıradanlaştırarak çocukları etkilemektedir.
- Kadın programları ve sosyal medya, karı-koca ilişkisine zarar veren algılar oluşturmaktadır.
- Kadına yönelik şiddet algısı toplumda belirgin olsa da bu algı gerçeklikle örtüşmemektedir.
- Batı’da erkek tanımını eleştirel bir bakış açısıyla yeniden gözden geçiren kısa filmler yapılmaktadır.
- Toplumsal cinsiyet kavramı, farklı yorumlara sahip ve bu yorumlar arasında net bir mutabakat bulunmamaktadır. Feminizmin, eşcinsel aktivizmin, kapitalizmin kullandığı toplumsal cinsiyet kavramları birbirlerinden çok keskin bir şekilde farklılaşabilmektedir.

3.3.2 Öneriler

- Dijitalin cinsiyet algısına etkilerini araştırmak üzere bilimsel çalışmalar desteklenmelidir.
- Kadın-erkek eşitliğini ifade etmek için farklı bir kavram tercih edilmeli ve “gender (toplumsal cinsiyet)” ifadesi çeşitli mevzuatlardan kaldırılmalıdır.
- Sivil toplum yapısı güçlendirilmeli ve aileye odaklı politikalar üretilmelidir.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, değişen koşullara uyum sağlamalıdır. Bürokratlarını güncel konular konusunda eğitmeli ve bilinçlendirmelidir.
- Aileyi koruma mücadelesi, bireylere karşı değil, LGBT Propaganda ve Dayatması'nı yürüten ve destekleyen lobilere karşı yapılmalıdır. Bireyler hiçbir şekilde hedef alınmalıdır.

3.4 Yaşlılık ve Yaşlıların Karşılaştığı Yeni Sorunlar

Günümüzde, yaşlı nüfusun yapısı ve yaşlı bireylerin deneyimleri giderek değişmektedir. Bu değişimin, yaşlılık kavramıyla ilişkilendirilen sorunların ve dinamiklerin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Yaşlılık ve Yaşlıların Karşılaştığı Yeni Sorunlar başlığı altında, yaşlılık sürecindeki dönüşümleri, yaşlı bireylerin karşılaştığı yeni zorlukları ve bu zorlukların toplumsal, ekonomik ve demografik açılardan etkileri, yaşlı bireylerin karşılaştığı yeni sorunlarla başa çıkma yolları, yaşlılık politikalarının ve toplumsal destek mekanizmalarının bu dinamiklere nasıl cevap verdiği konularını tartışmayı amaçlamaktadır.

3.4.1 Genel Durum (Durum Tespiti)

- Türkiye'nin nüfusu yaşlanmaktadır ve bu durum, evliliklerde yaşanan sorunlarla birlikte insanları yalnızlığa doğru sürüklemektedir.
- Toplumda yaşlılara daha az tahammül gösterilmektedir.
- Yaşlıların deneyimlerinden yeterince yararlanılmaktadır.
- Yeni nesil ile yaşlılar arasındaki iletişim kopuk haldedir.
- Geniş aile kavramının gitgide azalması aile yapısında bozulmalara sebep olmaktadır.
- Haz odaklı bireysellik artmakta, bunun sonucunda ise yaşlılar, topluma yük olarak görülmektedir.
- Din algısı soyutlandıkça maalesef yaşlıların yalnızlaşması kaçınılmaz olmaktadır.

3.4.2 Öneriler

- Erkek ve kadının muhtemel boşanması ya da yaşlılıkta bakıma ihtiyacı olması durumu dikkate alınarak sigorta bedelli olarak çalıştığı sürece belirli bir meblağın ayrılmasının, şahısların, toplumun ve devletin menfaatine olacağı düşünülmektedir.
- Yaşlı bakım problemlerinin çözülebilmesi için mahalle temelli yaşlı danışma merkezlerinin ya da bakım merkezlerinin kurulması ve ücretsiz olarak hizmet vermesi sağla-

nabilir. Üniversitelerde gerontoloji bölüm sayılarını artırılarak bu konuda uzmanlaşmanın önü açılmalıdır.

- Yaşlılara yönelik ayrımcılığın ve kötü muamelenin engellenebilmesi için sosyal medya fenomenlerinin olumlu davranışları ön plana çıkartılmalı, bu konuda çalışmalar yürütülmeli, istedik davranışların oluşturulması medya aracılığıyla teşvik edilmelidir.
- Gençlere, okullarda bu konular ile ilgili ödevler verilmelidir (Örneğin yaşlılarla röportaj yapmak gibi).
- Belediyeler düzenli aralıklarla yaşlıların evlerini ziyaret ederek temizlik gibi bakım hizmetlerini sağlamalıdır.
- Her partiye ombudsmanlık görevi yapacak yaşlı kişiler getirilmelidir.
- Yaşlıların geniş aile içerisinde gelenek ve nesil aktarımı konusunda tecrübelerinden daha çok istifade edilmeli, yaşlılar bu gibi konularda aileden soyutlanmamalıdır.
- Toplumumuzda manevi ve kültürel hassasiyetler gözden geçirilmelidir. Aile fertlerinin yaşlılara bakmama gibi bir yaklaşımı olmamalıdır. İddialarımıza tekrar sahip çıkmalı ve dillendirmeliyiz.
- Yaşlılarla gençlerin bir araya gelerek programlar düzenlenmeli ve huzur evleri ziyaret edilmelidir.
- Her mahallede yaşlıların tespit edilip, gençlerin onlarla ortak alanlarda buluşması için çalışmalar yapılmalıdır.

SONUÇ BİLDİRGESİ

SONUÇ BİLDİRGESİ

25 Kasım 2023 tarihinde İstanbul'da, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul Aile Vakfı ve Büyük Aile Platformu'nun birlikte organize ettiği "Küresel Tehditler Karşısında Aile Çalıştayında" ele alınan konular ve çözüm önerileri değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuç maddelerinin yazılmasına karar verilmiştir. Bu maddelerin hepsinin ortak noktası günümüz Türkiye'sinde küresel gelişmeler ve meydan okumalar karşısında aile kurumu bütün unsurlarıyla tehdit altında olduğudur. Bu kapsamda konuyu ele alan çalışmaların artırılması, konunun gündemde tutulmasına devam edilmesi, çeşitli tedbirlerin resmi ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile ele alınması önerilmekte, konuyla ilgili sorumluluk sahibi tüm kesimlere harekete geçme çağrısı yapılmakta; bu doğrultuda çalıştay sonucunda ortaya konan öneriler aşağıda sunulmaktadır:

- 1) *Sanayi Devrimi'nden sonra ortaya çıkan İnternet Devrimi, insanlığa getirdiği kolaylıklarla beraber kültürel ve ahlaki yozlaşmayı da artırmıştır.* Bu bağlamda norm tanımaz küresel düşünce, gelenekleri ve medeniyet unsurlarını değersizleştirmektedir. Varılan son noktada cinsiyetsizlik ideolojisi başta olmak üzere aileyi ve onu oluşturan temel unsurları tehdit eden unsurlar toplumlara dayatılmakta ve bunun için toplumun ortak hassasiyeti olan konular ve kavramlar istismar edilmektedir. Bu bağlamda medeniyetin muhafazasını ve yarınlарının inşasını sağlama yolunda, ferdin inşası ve hanenin inşası her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir. Bu bağlamda kültürel değerlerimize uygun içerikler üretilmesi ve yayılması başta olmak üzere, çocuklara, gençlere ve izleyen diğer yetişkinlere zarar vermeyecek yayın politikasının geliştirilmesi, bu konuda gereken hukuki düzenlemelerin yapılması, oluşturulması gereken müesseselerin kurulması, konuyla alakalı bilimsel yayınların teşvik edilmesi; medeniyet değerlerimize uygun olan sinema, dizi, tiyatro, sosyal medya içerikleri, dijital içerikler vb. içeriklere vergi indirim gibi teşvikler getirilmesi; yayınların belli oranda, (örneğin %30 gibi) medeniyet değerlerine atıf yapmasının teşvik edilmesi gibi

pek çok konunun ortak akılla yapılandırılması önerilmektedir.

- 2) *Özellikle son 10 yılda ülkemiz dâhil pek çok ülkede genç yaş grubundaki bireylerin, cinsel kimlik karmaşası oranındaki artış ve LGBT'ye yönelik ilginin artması, cinsel kimlik karmaşasına neden olan kampanyaların ve LGBT probaganda ve dayatmasının etkisini gözler önüne sermektedir.* Bu propaganda öncelikli olarak çocukları ve gençleri hedef almakta, bunu yaparken de temel araç olarak medyayı ve kültür-sanat camiasını kullanmaktadır. Bu durum, aileye yönelen en büyük küresel tehditlerden biri olarak toplumumuzun karşısında durmaktadır.
- 3) *Çeşitli bağımlılıkların ortaya çıkması ve oranın artması bir diğer küresel tehdit olarak karşımızda durmaktadır.* Dijitalleşme ile birlikte ekran bağımlılığı ve pornografi bağımlılığı başta olmak üzere yeni bağımlılıklar ortaya çıkmış, bununla birlikte kumar bağımlılığı, sigara bağımlılığı, alkol ve madde bağımlılığı gibi bağımlılıklar daha da yaygınlaşmıştır. Bağımlılıklara yönelik toplumsal farkındalık geliştirilmesi, toplumun her bir ferдинin bu bağımlılıklara yönelik bilgilendirilmesi, bağımlılara yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri yaygınlaştırılması önerilmektedir.
- 4) *Gençlerin evlilik müessesine olan ilgisinin azalması önemli bir diğer tehdit olarak değerlendirilmektedir.* Toplumumuzdaki gençler evliliğe eğitim ve ideal bir iş bulma süreçleri, uygun eş adayını bulma, evliliğin ekonomik zorlukları, evliliğe yönelik medyadaki olumsuz söylemler nedeniyle uzak durabilmektedir. Bununla birlikte evliliğe yönelik gerçekçi olmayan durumlar sosyal medya üzerinden idealize edilmekte ve gençlerin zihin dünyasına etki etmektedir. Buna yönelik aile ve evlilik odaklı sivil toplum kuruluşlarının sayısı artmalı, aileye ve evliliğe yönelik medyadaki olumsuz imgelemelerin önüne geçilmeli, evliliğin maddi sorumluluklarını aşmada devlet ve sivil toplum gençlere kolaylık sağlamalıdır.
- 5) *Türk aile yapısındaki bozulmalar önemli bir diğer sorun alanıdır.* Günümüzde aileler küçülmekte, aile büyüklerinin aile içerisindeki konumu zayıflamaktadır. Bununla birlikte geç yaşta anne-baba olma ile birlikte ebeveyn-çocuk arasındaki yaş farkı artmakta, dijitalleşme ile birlikte her geçen gün değişen dünyada kuşak çatışmaları fazlasıyla yaşanmaktadır. Şehirleşme ile birlikte hem kadının hem de erkeğin çalıştığı aileler yaygınlaşmış bu ailelerdeki ev içi yaşantılarda çözümsüz kalan problemler olmuştur. Bu bağlamda okul öncesi eğitimin güçlendirilmesi, ailelerin yaşantısını kolaylaştıran, annelik ve babalık müessesesini teşvik eden, kadın, çocuk ve aile le-

hine sosyal politikalar uygulanması; yaşlıları da içeren geniş ailenin korunması gibi konular karşısında küresel dayatmalarla gelen kavramların medeniyet değerlerimiz perspektifinden değerlendirilmesi ve köklerimize dayanan yeni söylemler geliştirilmesi önerilmektedir.

- 6)** *TÜİK istatistiklerine göre doğum sayısı düşmekte, toplumumuz yaşlanmakta, evlenme hızı düşmekte, boşanmalar ise artmaktadır. Aile içi huzursuzluklar, eğitim eksikliği, iletişim problemleri, sözlü, psikolojik veya fiziksel şiddet, erken veya geç dönem yapılan evlilikler, kadın ve erkek rollerindeki değişimler ve ekonomik problemler boşanmada başlıca nedenler olarak belirtilmektedir. Öte yandan boşanma süreçlerindeki duygusal yıkımlar, stres ve problemler, başarısız evlilik girişiminin getirdiği duygusal tahribat, boşanmış olmanın getirdiği sosyal etiketler ve boşanma sonrası ömür boyu nafaka gibi yeniden aile kurmayı zorlaştıracak hukuki, psikolojik ve sosyolojik sonuçların detaylı analiz edilmesi; evliliğin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi, bu konuda gerekli çalışmaların resmi ve sivil toplum kuruluşları eliyle yürütülmesi önerilmektedir.*
- 7)** *Kültürümüze uygun olmayan imar ve şehirleşme politikaları neticesinde toplumun tabiat ile bağı kopmuş, insanlar arası iletişim zayıflamış, medeniyetimizin koruyucusu olan birlik, beraberlik ve dayanışma duyguları zedelenmiştir. Bununla birlikte kültürün ve medeniyetin izlerini taşımayan şehirlerde insanlar, medeniyetin sembollerinden kopmaya başlamıştır. Bu imar politikası beraberinde kültürümüze uygun olmayan yapılarda mahremiyet gibi değerlerimiz zayıflamış; misafir ağırlama, aile büyüklerine bakmak gibi tutumlarımıza uygun zemin kaybolmaya başlamıştır. Bu nedenle ülke genelinde özellikle şehirlerdeki ev tasarımlarında, mimari planlamalarda, şehirleşme planlamalarında Türk aile yapısına uygun hareket edilmesi, yatay mimariyi ve kültürel kodlarımızı esas alan bir şehir anlayışının oluşturulması, çocukların ve insanların daha fazla tabiatla buluşabileceği bir şehir planlaması felsefesinin devreye alınması; büyük şehirler dışında da istihdam alanları açılması, programlı biçimde bu bölgelerden tersine göçe teşvikte bulunulması ve devletin tüm kurumlarının bu anlayış çerçevesinde bütünlük içerisinde hareket etmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.*
- 8)** *Toplumumuz yaşlanmakta, geniş aile kültüründen uzaklaştıkça, geç evlilikler ve kuşak çatışması şiddetlendikçe, aile büyükleri de aile içindeki rollerini kaybetmektedir. Bununla birlikte her türlü toplumsal değeri aşağılayan ve tahrip eden küresel akımlar,*

toplumu milli ve manevi duygularından uzaklaştırmakta, maneviyatın soyutlaşması ise yaşlıları yalnızlığa sürüklemektedir. Bu bağlamda yaşlılara yönelik sosyal politikalar geliştirilmesi, yaşlılık odaklı çalışan sivil toplum kuruluşlarımızın sayısının artırılması, eğitimde yaşlılar ve gençler arasında bağı kuvvetlendirecek ödevler, dersler ve sosyal sorumluluk projeleri geliştirilmesi, yerel yönetimlerin de bu konuda faaliyetler yürütmesinin teşvik edilmesi tavsiye edilmektedir.

9) *Tespit edilen küresel tehditlerden bir diğeri akran zorbalığıdır. Aile içerisindeki problemlerin, kişilik gelişimindeki sorunların ve iletişim, davranım problemlerinin yansıması ile çeşitli tiplerde akran zorbalıkları meydana gelmektedir. Akran zorbalığı olaylarında gerek zorbalığa uğrayan gerek bu davranışları sergileyen çocukların aile dinamikleri analiz edilip olay ve kişi odaklı çözüm yolları aranmalıdır. Bununla birlikte akran zorbalığına yönelik önleyici müdahaleler önem kazanmalı; çocuklar ve gençler için sosyal alanlar yaygınlaştırılmalı, eğitimciler ve ebeveynler başta olmak üzere toplumun her kesimini bilgilendirmeye dönük çalışmalar yürütülmelidir.*

10) *Çalıştay oturumlarında sık sık bilimsel zeminde yapılacak araştırmalara duyulan ihtiyaç vurgulanmıştır. Bu bağlamda aile konusunu esas alan uluslararası hakemli akademik dergilerin kurulması, aile meselelerinin daha iyi analiz edilip anlaşılmasına ışık tutacak ve yeni akademik çalışmaların önünü açacaktır. Bununla birlikte aile konusunu sürekli gündemde tutmak, toplumu bu konuda bilinçlendirmek üzere ulusal ve uluslararası akademik toplantı, çalıştay, panel, konferans, kongre ve sempozyum gibi faaliyetlerin düzenlenmesine devam edilmesi, bu faaliyetlerin teşvik edilmesi son derece önemli olarak değerlendirilmektedir.*

11) *Son olarak bu çalıştay kapsamında ele alınan ve aileyi hedef alan küresel tehditlerin bertaraf edilmesi konusunda ailenin sorunun değil çözümün adresi olduğu gerçeğiyle, sağlıklı aileler inşa etmenin tüm bu problemler için en kritik önleyici müdahale olacağı prensibiyle, aile konusunda olumlu tüm çalışmaların teşvik edilmesi; akademik çalışmaların artırılması ve desteklenmesi; medeniyetimizden beslenen bir kavram dünyası inşa edilmesi, propaganda ve dayatmanın görüldüğü mecraların daha sıkı denetlenmesi; toplumun her bir ferdini bilgilendirmeye dönük çalışmaların yapılması ve artırılması; aileyi tehdit eden unsurların probagandasına alet olan kurumlar ve kişilerle ilgili hukuki önlemler alınması; yeni yasal düzenlemeler yapılması, sorumlu kurumların eş güdümlü çalışması ve çözüme dönük çalışmalarda devlet ve sivil toplum iş birliğinin artırılması önerilmektedir.*

ÇALIŞTAYDAN KARELER

